

Principprogram

Antaget på Ung Vänsters 44:e kongress
Arboga 20-23 mars 2008

Innehåll

Förord	3
Människosyn	3
Teoretiska utgångspunkter	5
Marxism	5
Feminism	8
Kapitalismen - ett odemokratiskt system	12
Arbete	15
Staten	18
Sexualiserat våld	21
Ung idag	23
Imperialism	26
Teoretisk grundval	26
Frihandel och protektionism	28
Nyliberalism och nationalism	30
Neutralitets- och försvarspolitik	32
FN	33
En imperialistisk stormakt	33
Skapandet av ett Europas förenta stater	34
Rasism och fascism	34
Rasism	35
Fascism	36
Strategier	37
Kamp för sexuellt likaberättigande	38
Miljö	40
Socialismen	41
Vårt alternativ	42
Produktion efter behov	42
Utveckling av den politiska demokratin	43
Motsättningar under socialismen	44
Vägen till det klasslösa samhället	44
Socialistisk strategi	45
Reform för revolution	45
Makten över tanken	47
Klasskamp och klassallianser	47
Kamp för en stark arbetarrörelse	47
Internationell solidaritet	49
Feministisk strategi	49
Brytandet av könsmaktsordningen	50
Kampen om makten	51
En medveten feministisk kamp	52
Ung Vänster - ett kämpande förbund	53
Ordlista	56

Förord

Ung Vänster är ett revolutionärt ungdomsförbund med förankring i arbetarrörelsen och med influenser från miljö, freds- och kvinnorörelsen. Vår organisation har vuxit fram bland unga arbetande och studerande som i en social gemenskap vill verka för förändring av samhället.

Förbundet har haft olika namn och olika inriktningar under årens lopp, och precis som samhället har utvecklats mycket sedan vi bildades 1903 så har vår organisation genomgått stora förändringar. Men vi har bevarat mycket. Vår organisation präglas fortfarande starkt av frågor som stått i centrum genom historien, till exempel antifascism, antimilitarism och internationalism. Ung Vänster analyserar verkligheten och utformar sin politik med hjälp av marxistiska och feministiska teorier. Insikten om de allvarliga miljöproblemen präglar också vår politik.

Ung Vänster, Vänsterpartiet och Vänsterns Studentförbund är tre självständiga delar av samma rörelse. Tillsammans arbetar vi i vår vardag för socialism och jämlikhet mellan könen.

I det här programmet försöker vi bygga vidare på tidigare erfarenheter, förnya vår analys och skapa en helhetsbild av våra värderingar och metoder, vår samhällssyn och vårt mål.

Programarbetet är inte något som avslutas i och med en kongress utan är en del i en ständigt pågående process för att utveckla vår analys och vår ideologi. En självständig analys och en socialistisk ideologi är mycket viktiga delar i kampen mot kapitalismen, för ett klasslöst samhälle i ekologisk balans och fritt från alla former av förtryck, ett kommunistiskt samhälle.

Människosyn

Vår politiska övertygelse och våra mål grundar sig på alla människors lika värde. Lika självklart som människans behov av mat, sömn och värme är hennes behov av andra människor. Det är först i relation till och i gemenskap med andra människor vi får ett mänskligt beteende. Människan påverkas och formas av det samhälle hon lever i. Hon föds i ett

samhälle som är fullt av normer och lagar som skapats av människor genom tusentals år. Samhället förändras ständigt allteftersom människan påverkar det. Den processen gör människan till sin egen skapare, och gör att människan, genom sin medvetenhet och sitt aktiva handlande, har förutsättningar för att skapa ett jämlikt och solidariskt samhälle, det klasslösa samhället.

Människan har enorma inneboende möjligheter och är till sitt väsen aktiv, kreativ och produktiv. Men många människor får aldrig möjligheten att utveckla sina inneboende resurser. Vi vill genom att skapa materiell trygghet och social rättvisa och genom en utvecklad demokrati ge möjligheter till alla att utvecklas och frigöras. För att det ska uppnås krävs att samhället blir jämlikt. Jämlikhet ska inte förväxlas med likhet, jämlikheten ger tvärtom förutsättningar för människor att leva på olika sätt och utveckla sina relationer och personligheter. På så sätt är jämlikheten en förutsättning för mångfald, individuell utveckling och kreativitet.

Vi vill skapa ett samhälle präglad av tolerans och respekt för människors olikhet. Ett samhälle där vi inte bedöms och rangordnas efter till exempel ekonomiska tillgångar, kön, hudfärg, religion, funktionshinder eller sexuell läggning. Det gör att det är självklart för oss att idag ta ställning för de grupper i samhället som missgynnas, förtrycks eller osynliggörs. Vi kräver och arbetar för jämlikhet mellan könen, för bi- och homosexuellas likaberättigande, för funktionshindrades rättigheter och mot rasism och främlingsfientlighet, fattigdom och utsugning. Många människor lever inte ett människovärdigt liv för att de inte får rätt vård på grund av sitt handikapp. Ung Vänster slår vakt om de handikappades rättigheter.

De orättvisor och klasskillnader som vi ser i dagens samhälle gör att det är mycket vi vill förändra. För att göra det krävs ett medvetande om att orättvisorna är inbyggda i samhällets organisation och en förståelse för hur maktstrukturerna fungerar. Det krävs också en organiserad politisk kamp, som bygger på att människor agerar tillsammans i solidaritet.

Varje människa formas av det samhälle hon lever i och av sin sociala bakgrund. Vårt samhälle kännetecknas till stora delar av egoism, främlingskap och passivitet. Ett samhälle präglad av jämlikhet och rättvisa påverkar också de människor som lever i det. För att vi ska kunna påverka samhället och visa vad vi menar måste vår organisation präglas av våra idéer och vår människosyn. Vi måste hela tiden försöka bryta ned informella maktstrukturer, sprida kunskap och öppna debatten och besluten så att så många som möjligt kan verka i dessa processer. Vi måste aktivt motverka maktcentralisering och översittarattityder. Ung Vänster ska vara ett förbund som genomsyras av solidaritet och jämlikhet.

Teoretiska utgångspunkter

För att kunna förändra samhället är det nödvändigt att förstå hur det fungerar. Därför vill vi studera och använda samhällskritiska teorier som är användbara för att nå våra mål. De marxistiska och feministiska teorierna har stor betydelse för vårt förbund, både som redskap för analys och som idétradition. Marxistiska och feministiska teorier har samma värde för vårt förbund, och de två teoribildningarna kan inte rangordnas. Därför måste de betraktas som två självständiga och likvärdiga verktyg för att förstå verkligheten.

Klassamhället och könsmaktordningen formar och organiserar varandra och skapar tillsammans den konkreta verklighet vi befinner oss i. Radikala förändringar i förhållandena mellan klasserna kräver radikala förändringar av kvinnoförtrycket och vice versa. Klasskampen och den feministiska kampen går hand i hand.

Det är människorna som formar samhället och dess utveckling. Samtidigt påverkas det mänskliga handlandet av hur samhället ser ut. Bakom förändringar kan vi se hur den tekniska och sociala utvecklingen skapar förutsättningar för nya samhällsformer och förändrade maktförhållanden. Denna utveckling drivs på av intresse motsättningarna i samhället.

Marxism

Under historiens gång har olika samhällssystem, produktionsätt, avlöst

varandra. Produktionen bildar basen för samhällets politiska och juridiska överbyggnad. Även om produktionsförhållandena sätter ramarna för de samhällsliga institutionerna så återverkar också dessa på basen.

I alla tidigare samhällssystem har det pågått en kamp mellan olika klasser. Den stora majoriteten har genom sitt arbete skapat samhällets rikedomar, medan en liten grupp kontrollerat produktionsmedlen.

Dagens Sverige är trots stora samhällsförändringar fortfarande ett klassamhälle. Vilken klass man tillhör beror inte på inkomsten, om man är rik eller fattig, utan på vilken ställning man har i produktionen.

Skiljelinjen mellan arbetarklass och borgarklass går vid ägandet av kapital, beslutanderätten över användandet av produktionsmedlen och rätten att bestämma över andra människors arbetskraft. Till arbetarklassen räknas de lönarbetare som i stort saknar inflytande i samtliga dessa avseenden.

Arbetarklassen är en majoritet av den svenska befolkningen. I det kapitalistiska samhället står den grundläggande intressekonflikten mellan arbetarklass och borgarklass. En konflikt som har sin grund i inneboende motsättningar i kapitalismen som system.

Den stora majoritet av befolkningen som utgör arbetarklassen är inte en homogen massa av människor. Skillnader i inkomster, utbildning, boendemiljö och arbetssituation återspeglas i skiktningar inom arbetarklassen. Skiktningen är inte heller statisk. Förändringar i samhällets ekonomiska struktur medför förändringar i klassernas sammansättning. Arbetarklassen förändras ständigt. Samtidigt är den grundläggande klasskonflikten kvar eftersom dess huvudorsaker är kvar. En av de viktigaste uppdelningarna inom arbetarklassen är den mellan män och kvinnor. Könsmaksordningen har inneburit att män överordnats kvinnor, vilket gjort det svårare att bygga en stark solidaritet inom arbetarklassen. Trots att arbetarklassen idag består av fler kvinnor än män, är det fortfarande män som sitter på den huvudsakliga makten i arbetarrörelsens organisationer. För att kunna bygga en arbetarrörelse som kan företräda hela arbetarklassen måste den dominansen brytas.

Mellan det kapitalistiska samhällets båda huvudklasser finns ett skikt bestående av högre tjänstemän, arbetsledare och personer inom högre akademiska yrken. Denna grupp är liksom arbetarklassen löntagare, men deras inflytande över sitt och andras arbete är betydligt större. De som tillhör mellanskiktet har en motsättningsfylld position i klassamhället då de ibland har gemensamma intressen med arbetarklassen och ibland med borgarklassen. Även småföretagarna har en speciell ställning i produktionen eftersom de både äger produktionsmedlen och själva arbetar i sina företag.

Klassförtrycket yttrar sig på en mängd olika sätt. Arbetarklassen har lägre inkomster, en lägre levnadsstandard, drabbas hårdare av sjukdomar och arbetsskador och har i praktiken inte tillgång till utbildning och kultur i samma utsträckning som borgarklassen. Den viktigaste yttringen är dock ojämlikheten mellan klasser vad gäller makt och inflytande i samhället och möjligheten att påverka sitt eget liv.

Att förstå hur klassförhållandena ser ut idag, alltså vilken ställning människor har i produktionen är av stor vikt för att kunna förstå kapitalismens utveckling och agera för dess avskaffande. Poängen med en klassdefinition är inte att mekaniskt räkna in varje människa i en klass utan att peka på hur gemensamma intressen uppstår och förändras i samhället. Det finns starka intressen som verkar för att den grundläggande konflikten mellan arbetarklassen och borgarklassen ska vara dold. Genom ett likriktat informationsflöde och en omfattande ideologiproduktion förs det fram en bild av samhället som är fritt från klasser och klassförtryck. Klassmotsättningarna försvinner inte för att man inte erkänner dem eller för att många inte uppfattar sig som en del av en klass. Däremot försvaras arbetet med att organisera ett slagkraftigt motstånd mot klassamhällets förtryck och den nuvarande ordningen befästs. En viktig uppgift för arbetarrörelsens organisationer måste därför vara att också agera på ett ideologiskt plan.

Ur klassmotsättningarna föds motståndet, frigörelsens idéer och förhoppningen om ett nytt samhälle. Den framväxande arbetarrörelsen i

Sverige och på andra håll under slutet av 1800-talet var ett sådant uttryck för klassmotsättningarnas olöslighet.

Under 1900-talet kunde en allt mer välorganiserad svensk arbetarrörelse tvinga till sig högre löner, utvidgade rättigheter och ökad social trygghet. Klassklyftorna minskade, även om de grundläggande maktförhållandena inte förändrades. Under 1980-talet började skillnaderna återigen öka. Denna process har pågått under 1980- och 1990-talet. Borgerligheten har pressat på för att öka klyftorna i samhället. Socialdemokratinns oförmåga att ta strid mot det allt hårdare klassamhället har lett till att många ur arbetarklassen blivit besvikna på socialdemokratin och istället vänt sig till vänster. Detta har stärkt vår rörelse i vår kamp för rättvisa och socialism.

Feminism

Feminism innebär ett erkännande av att det finns ett kvinnoförtryck, och en politisk kamp med målet att skapa ett samhälle fritt från detta förtryck.

Så långt tillbaka i mänsklighetens historia som vi känner till har genus varit grundläggande för hur samhället organiserats. Formerna har varierat, både mellan olika samhällen och i olika delar av dem. Samtidigt har det funnits en avgörande likhet: att samhällsstrukturerna bygger på en maktordning där män överordnas kvinnor på grund av sitt kön. Vi kallar denna maktstruktur för könsmaktsordning. Vi definierar könsmaktsordningen som en uppsättning sociala relationer med en materiell grund i mäns kontroll över kvinnors kroppar och arbete. Dessa sociala relationer tar sig uttryck inom samhällets alla områden, hur produktion och reproduktion är organiserade, vilka föreställningar vi har om manligt och kvinnligt, vår syn på sexualitet och familj, hur vi skapar vår identitet etc. Könsmaktsordningen präglas av såväl hierarkiska relationer inom könen som en solidaritet mellan män som möjliggör kontroll och makt över kvinnor.

En grundbult i den rådande könsmaktsordningen utgörs av att kvinnor har det huvudsakliga ansvaret för det ombesörjande arbetet. Både i

hemmen och på arbetsmarknaden bär kvinnor det största ansvaret för de vårdande sysslorna och för att serva män. Den könsmässiga arbetsdelningen skapar en ond cirkel för många kvinnor. Eftersom arbetsdelningen innebär att de har ansvaret för hemanarbetet och familjen får de en sämre position på arbetsmarknaden, vilket i sin tur leder till en sämre lön. En sämre ekonomisk situation leder till ett ökat ekonomiskt beroende.

Kvinnoförtrycket skapas och återskapas i ett samspel mellan materiella och tankemässiga strukturer. Begreppet genus beskriver hur relationerna mellan könen - liksom kategorier som 'kvinnligt' och 'manligt' - inte är biologiskt betingade utan socialt och kulturellt konstruerade. Det är användbart för att påvisa hur dessa strukturer påverkar vår könsidentitet och hur vi socialiseras till att bli just man eller kvinna. Genom att samhället tillskriver könen vissa egenskaper, kan kvinnor och män formas åt just det hållet.

Samtidigt återskapas vi dessa strukturer genom våra kollektiva handlingar. Våra handlingar uppfattas som självklara eftersom de varje dag utövas, de blir en naturlig del av vår identitet. Mammamollen är t.ex. central i många kvinnors identitetsskapande, både utifrån den egna bilden och samhällets bild av vad en mamma är. Människor som på olika sätt bryter mot vedertagna föreställningar om kön, familjeformer eller sexualitet stämplas som avvikande.

Personliga relationer, familjen och förhållandena i hemmet har länge betraktats som något privat och skilt från det omgivande samhället. Ung Vänster menar istället att de är centrala politiska områden i den feministiska kampen. Kvinnor har idag inte rätt till makten över eller tillgången till sina egna kroppar och sin egen sexualitet. Det kan inte betraktas som isolerat från samhället i övrigt eftersom det påverkar och begränsar kvinnors handlingsutrymme i alla situationer. Ett av de tydligaste uttrycken för könsmaktsordningen är det sexualiserade våldet. Med sexualiserat våld menar vi det samlade våld som utövas av män mot kvinnor, det handlar om våldtäkter, sexuella övergrepp och trakasserier, porr och pro-

stitution. Det sexualiserade våldet är något som varje kvinna i sin vardag har att förhålla sig till. Ung Vänster menar att för att kunna analysera kvinnoförtrycket måste man ha en förståelse av våldet som vardaglig företeelse och för de konsekvenser det får för kvinnors utrymme och möjligheter. Det sexualiserade våldet präglar hela samhället och beskär alla kvinnors liv, inte bara enskilda kvinnor i direkta våldssituationer. Våld och hot om våld är ett av de mest effektiva och grundläggande sätten som mäns överordning upprätthålls, det skapar en rädsla, ett skuldbeläggande och en självbegränsning som underordnar alla kvinnor.

Könsmaktsordningen tar sig inte alltid medvetna former och uttryck. I en situation eller relation kan mannen och kvinnan uppleva sig som jämställda eftersom uppdelningen av sysslor mellan man och kvinna uppfattas som fritt valda. Till exempel kan arbetsdelningen i en heterosexuell relation uppfattas som en överenskommelse där parterna gör »vad de är bra på« som att kvinnan lagar mat och mannen lagar bilen. Denna arbetsfördelning är dock inte av naturen given, utan visar på hur konstruktionen av manligt och kvinnligt kan ta sig uttryck. Det finns på samma sätt inget naturgivet eller självklart i att kvinnor uppfattas som mer beroende och känslomässiga än män och män därmed uppfattas som mer självständiga och rationella. Det är konsekvenser av konkreta historiska sammanhang i vilka könsmaktsordningen verkar och döljer en maktordning där mäns arbete och sysslor värderas högre på kvinnors bekostnad. Den hierarkiska uppdelningen mellan manligt och kvinnligt är en följd av mäns samhälleliga inflytande men också präglade av att vi lever i ett kapitalistiskt samhälle som just premierar egenskaper som självständighet, rationalitet och konkurrenständande, vilket anses vara typiskt manliga egenskaper.

Könsmaktsordningen återskapas genom samhällets institutioner. Skolan fostrar och förbereder elever för den position de förväntas ha som vuxna, och uppmuntrar olika könsstereotypa utbildningsval beroende på deras klassbakgrund. Killar ges större utrymme att agera och ta plats, medan tjejer förutsätts hålla sig inom betydligt snävare ramar.

Samtidigt är utbildningssystemet ett resultat av historisk kamp. Tjejs och kvinnors arbete för att höja det feministiska medvetandet inom utbildningsväsendet har lett till viktiga framsteg.

Ett annat exempel på institutioner som bidrar till att återskapa och upprätthålla könsmaktsordningen är rättsväsendet. Synen på kvinnor som blivit utsatta för sexualiserat våld eller våldtäkt visar tydligt på hur kvinnor skuldbeläggs och misstänkliggörs. Att skuldbördan för sexualiserat våld läggs på kvinnan i granskandet av hennes klädsel, beteende och agerande, grundar sig i en syn på manlig sexualitet som ohejdbar, något mannen inte kan kontrollera och som kvinnan därför måste ta ansvar för.

Könsmaktsordningen både påverkar och påverkas av andra maktstrukturer i samhället. Kvinnoförtrycket och klassamhället organiserar varandra, det vill säga dagens klassamhälle ser ut på ett visst sätt för att könsmaktsordningen finns och vice versa. Den segregerade arbetsmarknaden och kvinnors lägre löner är exempel på hur maktstrukturerna samverkar för att upprätthålla varandra. Män får ekonomiska och arbetsmässiga fördelar, samtidigt som kapitalister har en grupp lönearbetare som kan ges lägre lön av just anledningen att de är kvinnor. De hierarkiska och antidemokratiska dragen i kapitalistiska samhällen är något som ytterligare befäster könsmaktsordningen. Kvinnoförtrycket och klassamhället kan samtidigt komma i konflikt med varandra. Ett exempel är hur kapitalets behov av arbetskraft har kunnat driva på för att möjliggöra kvinnors förvärvsarbete. Den feministiska kampens framgångar har visat att det är både möjligt och viktigt att flytta fram kvinnors positioner under ett kapitalistiskt system.

Eftersom kvinnor tillhör olika klasser och har skilda bakgrund och sexualitet kommer kvinnoförtrycket se olika ut för olika kvinnor. Dessa skillnader leder till att kvinnor utsätts för skilda slags förtryck även som kvinnor. Det innebär också att olika grupper av kvinnor ofta har skilda möjligheter, intressen och mål.

Därmed inte sagt att det inte går att flytta fram kvinnors positioner redan under det kapitalistiska systemet. Den feministiska kampens

framgångar har tydligt visat att det är möjligt och viktigt. Men just medvetenheten om de olika maktstrukturernas inflytande på varandra underlättar kampen för en bestående förändring.

Kapitalismen – ett odemokratiskt system

Kapitalismen har en början och ett slut. När det kapitalistiska produktionssättet bröt fram i historien stod dess företrädare, borgarklassen, i motsättning mot feodalismens härskande klass och den gamla feodala samhällsstrukturen raserades. I det politiska livet bröt liberalismen fram som den revolutionära ideologin för den nya överklassen, borgerskapet. Kapitalismen har möjliggjort stora framsteg för mänskligheten i form av teknisk utveckling, stegrad arbetsproduktivitet och skapandet av förutsättningar för utvidgade politiska och sociala rättigheter.

Kapitalismen är det samhällssystem som dominerar världen idag. Det är ett i grunden ohållbart system som till och med visat sig oförmöget att tillgodose alla människors grundläggande behov av ett arbete, en bostad och en meningsfull fritid.

Kapitalismens grundbult är det privata ägandet av och makten över produktionsmedlen. Dess drivkraft är att skapa allt större vinster åt de som äger företagen. Det kortsiktiga vinstintresset och hungern efter allt större vinster tar ingen hänsyn till människor och miljö. Konsekvenserna blir förödande i form av svält, miljöförstöring, krig och förtryck.

Kapitalismen är i grunden ett odemokratiskt system. Trots att århundraden av kamp möjliggjort en relativt välutvecklad parlamentarisk demokrati och demokratiska fri- och rättigheter i många av de kapitalistiska länderna så råder ingen demokrati på det ekonomiska området. Här är det ägandet och tjockleken på plånboken som styr. Ägandet står över politiken.

I Sverige har vi uppnått en politisk demokrati som är få förunnat i världen, men våra demokratiska rättigheter har varit långt ifrån självklara. Arbetarrörelsen har slagits för varje reform. Dagens samhälle är ett resultat av många års klasskamp. Liberalerna ställde sig bakom många

av de krav på politiska rättigheter som ställdes i början av seklet, men därefter sade de stopp. I kampen om den ekonomiska makten och demokratin på arbetsplatserna står vänstern ensam.

Idag när borgarklassen flyttar fram sina positioner på arbetarklassens bekostnad går tendensen i rakt motsatt riktning. Den ekonomiska makten blir allt mer koncentrerad och medbestämmandelagar i arbetslivet sätts på undantag. Sambandet mellan de ägande och daglig företagsledning blir allt lösare. De verkliga ägarna är ofta svåra att spåra i det trassliga mönstret av korsvist ägande, finans- och holdingbolag samt institutioner och fonder. Ägandet av de stora industriföretagen är nära sammansvetsat med finansbolagen och bankerna.

De nya ägarformerna och borgerlig ideologi har gjort ägandet mer anonymt för de breda folklagen än tidigare. Det fåtal finansfamiljer som bildar den svenska storfinansens går under benämningar som »marknaden«. Till vänsterns viktigare uppgifter idag hör att synliggöra den ekonomiska makten.

Trots att den politiska demokratin är välutvecklad är den många gånger ihålig. Yttrandefriheten begränsas i praktiken av de ledande skiktens ekonomiska makt. Medierna ägs och kontrolleras av ett mycket litet fåtal. Detta ägande är den yttersta garanten för en skev opinionsbildning som ideologiskt befäster borgarklassens ekonomiska makt.

Demokratin kan inte inskränkas till att bara gälla ett antal regler och lagar. Civil olydnad är att man anser det vara bättre ur en principiell synvinkel att handla på ett visst sätt än att följa lagen. Handlingar som går under beteckningen civil olydnad utgår ifrån ett antal principer som till exempel ickevåld, att man arbetar öppet och är villig att ta ansvar för sina handlingar. Civil olydnad är ett värdefullt instrument för att väcka intresse och skapa politiskt medvetande.

Kapitalismen återskapar och förutsätter klassamhället. Klassamhället förändras oavbrutet och kapitalismen kan ha olika nationella och kulturella särdrag.

Kapitalets internationalisering eller kapitalismens utveckling till imperialism är inget nytt fenomen. Kapitalistiska företag har ett ständigt

behov av att växa och söker ständigt nya marknader. I jakten på nya marknader söker sig företagsägare ut i världen och nya hemmamarknader utvecklas. Nya produkter och nya verksamhetsområden växer fram. Betydelsen av finans- och spekulationskapital har ökat betydligt under senkapitalismen och enskilda aktörer kan med relativ enkelhet och snabbhet tvinga fram förändringar som gäller hela länders befolkningar.

De kapitalistiska företagens behov av att växa och lägga under sig nya marknadsandelar är i sig självt det största hotet mot den fria konkurrensen. Den forna konkurrenskapitalismen som sprang ur småskalig och hantverksmässig industri utvecklades tidigt till en monopolistisk kapitalism där ekonomin domineras av ett fåtal storföretag och banker. I Sverige har denna koncentration av ägande och makt på ett litet fåtal i en internationell jämförelse gått mycket långt. Wallenbergfamiljen har en särställning i den svenska kapitalismen. En stor del av kapitalet i Sverige ägs formellt av löntagarna i form av pensionsfonder. Löntagarna är dock helt berövade inflytande över detta kapital eftersom de Allmänna Pensionsfonderna investeras som större delen av det privata kapitalet, det vill säga i syfte att skapa kortsiktiga vinster utan hänsyn till arbetande eller miljö. Premiepensionssystemet förändrar inte detta då alla förvaltare har samma mål. Den så kallade valfriheten ger bara en falsk bild av att man kan påverka.

Det är för vänstern idag en mycket viktig strategisk uppgift att verka för att AP-fonderna används för att öka det demokratiska inflytandet över det privata näringslivet och flytta fram arbetarklassens positioner i stort. De senaste årtiondenas kraftiga konjunktursvängningar har brutalt gjort upp med efterkrigstidens myt om den krisfria kapitalismen. Kapitalismens jakt på vinst, brist på långsiktig planering och inneboende motsättningar leder till återkommande kriser med en ofantlig kapitalförstörelse, arbetslöshet och social utslagning som följd.

Företagens och de kapitalistiska ländernas konkurrenskraft och utveckling har varit beroende av en hög utbildningsnivå och teknisk

utveckling. Kapitalismen är beroende av fungerande infrastruktur och samhällsservice. Detta har sammantaget inneburit att kapitalismen kommit att innehålla en dynamik som drivit på utvecklingen.

Arbete

Arbetet är en central del av den mänskliga tillvaron. Genom det gemensamma arbetet skapar människan förutsättningar för sin egen materiella och sociala tillvaro. Människans medvetna skapande är avgörande för hennes intellektuella utveckling och självmedvetenhet. I det kapitalistiska samhället har lönearbetet en mycket central roll. Men det är fortfarande många arbetsuppgifter som utförs oavlönat, i eller i anslutning till hemmet. Dessa sysslor utförs till större delen av kvinnor, vilket innebär att väldigt många kvinnor dubbelarbetar idag. En rättvis fördelning av det obetalda arbetet skulle ge kvinnor större möjlighet till ekonomiskt oberoende och luckra upp den strikta könsarbetsdelningen i samhället.

Arbetets form och innehåll förändras snabbt. Genom sin kollektiva bearbetning av naturen har människan utvecklat nya tekniker, förvärvat nya kunskaper och skapat olika sociala och ekonomiska förhållanden. Arbetet har blivit allt mer specialiserat och uppdelat. Arbetsdelningen rymmer inneboende motsättningar. Specialiseringen har effektiviserat arbetet, förändrat tekniken, ökat produktiviteten och skapat överskott, men minskat överblicken över det egna arbetet för många lönearbetare. Inom industriproduktionen drev den kapitalistiska synen på arbetet och arbetaren länge på en utveckling där arbetsinnehållet utarmats och de monotona arbetsuppgifterna blivit fler. Samtidigt har det på senare tid stått klart att en minskning av monotonin och en större överblick för den enskilde arbetaren många gånger leder till högre produktivitet. Men med ökad kontroll över det egna arbetet följer också ökade krav på mer genomgripande förändringar av arbetsprocessen. Arbetsköparna har naturligt nog visat sig vara ointresserade av förändringar som i grunden rubbar maktförhållandena mellan klasserna. Detta är ett exempel på motsättningar som inte kan lösas inom ramen för det kapitalistiska

produktionssättet.

Ett annat exempel är uppdelningen mellan manuellt och intellektuellt arbete. Mekaniseringen av arbetet skiljer mellan det manuella och det intellektuella arbetet. På så sätt går helheten förlorad för den enskilde arbetaren. Detta gäller inte längre i första hand industrin utan främst den växande gruppen av lågavlönade servicearbeten, där arbetarna har dåliga arbetsvillkor och minimal möjlighet att påverka. Både inom industrin och inom flera andra arbetsområden har tvärtom möjligheterna till och kraven på att förena intellektuellt och manuellt arbete ökat. Det som förhindrar att denna utveckling får grundläggande konsekvenser för möjligheterna att kontrollera det egna arbetet, är kapitalismens vinstkrav och ägarförhållanden.

Den ökade arbetsproduktiviteten gör att en allt mindre mängd arbete krävs för vår omedelbara överlevnad. Överskottet kontrolleras dock av den härskande klassen i samhället. Det är kampen om detta överskott som utgör grunden för klassmotsättningarna.

Den kapitalistiska formen av arbete är lönarbete. Lönearbetaren säljer sin värdeskapande arbetskraft till kapitalägaren mot lön i form av pengar.

Arbetaren får inte betalt för hela arbetsinsatsen. Delar av hennes arbete går till kapitalägaren i form av mervärde. Detta mervärde kan sedan kapitalägaren förvalta efter eget tycke: som investering, spekulation eller som profit.

Arbetskraft blir under kapitalismen en vara som kan köpas och säljas och där tillgång och efterfrågan styr priset, det vill säga lönen. Arbetslöshet innebär att kapitalägaren kan pressa ner lönen och därigenom öka vinsten.

Kapitalismens ensidiga syn på arbetet som medel för vinstmaximering gör att arbetet som skapare av gemenskap mellan människor försvinner och ersätts med konkurrens och anonyma penningrelationer. Människan har därmed tappat kontrollen över väsentliga delar av sitt liv. Hennes arbete har förvandlats från att vara ett medel för självförverkligande, social gemenskap och identitetsskapande till att bli ett medel för

utsugning och mänsklig utarmning. Hon blir därmed alienerad, det vill säga främmande, från sig själv, sina medmänniskor, sitt arbete och sitt väsen som människa.

I Sverige har under en stor del av 1900-talet en stark stat tillsammans med en expanderande kapitalism möjliggjort en hög sysselsättning. Den låga arbetslösheten ledde till att arbetarna haft en relativt stark ställning på arbetsmarknaden. Kvinnornas inträde på arbetsmarknaden har möjliggjort deras ekonomiska oberoende.

Samtidigt är den svenska arbetsmarknaden tydligt könssegregerad. Kvinnors arbete värderas generellt sett lägre än mäns och ger lägre lön och mindre inflytande. Kvinnor har oftare än män deltidsarbeten och osäkra anställningar. Parallellt gör kvinnor fortfarande merparten av det obetalda arbetet. Att fördela det oavlönade arbetet jämt mellan könen är ett feministiskt huvudkrav.

Kapitalismens kris i början av 1970-talet och den sedan dess lägre tillväxttakten i ekonomin fick till följd att profitnivåerna för kapitalet inte kunde hållas uppe om arbetarnas reallöner samtidigt skulle öka och välfärden byggas ut. Detta har lett till att borgarklassen och den politiska högern drivit en hård ekonomisk och politisk kamp för att försvaga arbetarklassen och undergräva dess politiska landvinningar för att därigenom upprätthålla höga vinstnivåer åt kapitalägarna. Eftersom en stark och välorganiserad motoffensiv saknats har detta fått till följd att arbetarnas positioner kraftigt flyttats tillbaka under de senaste decennierna. Denna utveckling har vi kunnat se i hela västvärlden. Individuella avtal ersätter kollektiva, högern kräver alltmer långtgående försäkringar av arbetsrättslagstiftningen och tillfälliga arbeten och projektanställningar blir allt vanligare. Daglönarsystemet har, i form av så kallade uthyrningsfirmor och timvikariat, återvänt till den svenska arbetsmarknaden. Det innebär en ökad otrygghet och ett minskat inflytande över arbetsituationen för de som tvingas byta arbetsplats och ger arbetsköparna en större möjlighet att ställa arbetare mot varandra. Detta drabbar ungdomar, invandrare och lågutbildade hårdast. I takt med att arbetslösheten

ökat har högerkrafter börjat ifrågasätta kvinnors rätt till arbete genom förslag på reformer, som till exempel vårdnadsbidrag.

I västvärlden krävs idag en politik för arbete åt alla och ett stärkande av de anställdas fackliga rättigheter. Inom många yrken krävs högre löner på vinstens bekostnad, men den fackliga kampen måste utvidgas till att handla om mer än löneökningar: utvecklande och stimulerande arbetsuppgifter, jämställdhet mellan könen och demokratisering av arbetarplatserna är nödvändiga krav i den fackliga kampen. Allt färre väljer idag att bli medlemmar i facket för att stärka sin roll gentemot arbetsgivaren. Snarare är ofta skälet billiga hemförsäkringar och andra medlemsförmåner. Detta är ett problem. Om facket skall kunna bli en kamporganisation igen krävs det att LO blir partipolitiskt obundet och börjar slåss för nya krav, inte bara försvara gamla. LO måste även demokratiseras. Stridsåtgärder skall kunna vidtas utan tillåtelse från förbundsstyrelserna.

40-timmarsveckan som norm, samt det stora övertidsuttaget, måste ifrågasättas och förändras. Ung Vänster är därför för en arbetstidsförkortning med bibehållen lön. Även om det går att få till stånd en rad förbättringar i samförstånd med arbetsköparna och deras organisationer så kvarstår den grundläggande konflikten mellan arbete och kapital.

Staten

Statens funktion har alltid varit att befästa den rådande ekonomiska ordningen och den härskande klassens makt. När den svenska borgarklassen störtade den då rådande samhällsordningen och banade väg för kapitalismen stiftades nya lagar och nya institutioner restes för att upprätthålla den nya ordningen. Statsapparaten funktion blev att befästa den nya borgerliga samhällsordningen i stort; ekonomiskt, politiskt och socialt.

Statens roll i den moderna kapitalismen är ytterst att garantera kapitalismens långsiktiga överlevnad. Inom dessa ramar har de statliga institutionerna även ett visst mått av självständighet och fritt handlingsutrymme, vilket gör att deras agerande också är beroende av styrkeförhållandena i klasskampen och den parlamentariska majoritetens politiska sammansättning.

I Sverige och andra utvecklade kapitalistiska länder har de arbetande klasserna genom aktiv kamp tvingat fram förändringar inom statsapparaten. Den parlamentariska demokratin med den allmänna och lika rösträtten, fackliga rättigheter i form av strejkrätt och arbetsrättslig lagstiftning samt den generella välfärden är inte resultatet av välgörenhet från borgarnas sida, utan en hård kamp som vi fört mot överklass och rådande institutioner. Stora ekonomiska och sociala förändringar av samhället har genomförts men detta har inte inneburit att statens klasskaraktär har ändrats.

Det är absurt att en modern demokrati har ett statsskick som grundar sig på att statsöverhuvudsskapet går i arv. Därför är monarkins avskaffande principiellt viktigt ur en demokratisk aspekt.

De senaste årens kraftiga sociala nedrustningar och attacker på arbetarrörelsens landvinningar är ett bevis för att de vunna fri- och rättigheterna inte är för alltid givna. Varje reform är tvärtom tvungen att försvaras för att inte på nytt förloras.

Den säkraste grunden för klassamhällets stabilitet är inte öppet våld utan de förtrycktas acceptering av den härskande klassens makt. Därför hör befästandet av den härskande klassens ideologi som samhällelig norm till statsapparatus viktigaste uppgifter. Med den borgerliga ideologins hjälp legitimeras det rådande klassamhället som den bästa av alla världar. Detta uppnås genom institutioner som skolan, massmedierna och familjen.

Till statens funktioner hör också att upprätthålla rättssamhället. Lagar och rättspraxis påverkas och styrs av hur samhället ser ut och de motsättningar som finns där. En fungerande och från den politiska makten

skild rättsapparat är nödvändig i alla demokratiska samhällen.

Statsapparaten har också en repressiv sida. Statsapparaten har våldsmonopol i form av polis, militär, domstolar och fängelser. Även om den politiska repressionen i Sverige, i en jämförelse med många andra länder, inte är speciellt omfattande, finns det inom ramen för statsmakten en beredskap för en aktiv och mer uttalad repression. Detta faktum visas tydligt av den massiva åsiktsregistrering av vänsteraktivister som ägt rum i de flesta borgerliga demokratierna, däribland Sverige. I dagsläget används den svenska statens repressiva funktioner främst mot de grupper som anses hota eller störa den rådande samhällsordningen och dess fortlevnad.

Även om framväxandet av en mer demokratisk statsapparat varit viktigt för att flytta fram kvinnors positioner genomsyras statsapparaten av en könsmaktsordning vilket medfört att den i vissa sammanhang försvarat och verkat för att upprätthålla könsorättvisor. Statsapparaten beslutande skikt domineras fortfarande av män. Vi arbetar både för att vinna en feministisk hegemoni inom statsapparaten och för att tvinga fram en jämn representation av könen på maktpositioner.

Statsapparaten, det socialdemokratiska partiet, de stora kapitalintressena och arbetarrörelsens organisationer har i Sverige haft ett utvecklat samarbete. Dessa drag av korporativism har lett till byråkratisering och centralism samt bildandet av ett elitskikt inom delar av arbetarrörelsens organisationer och det socialdemokratiska partiet som delvis haft gemensamma intressen med kapitalet.

Statens roll har under 1900-talet ökat kraftigt i betydelse. Verksamheter och institutioner som är nödvändiga för stabiliteten i systemet, men som inte kan tillhandahållas av den privata marknaden har organiserats av staten. Den offentliga sektorns roll har varit att reproducera arbetskraften, men den har också lindrat de negativa konsekvenserna som den kapitalistiska samhällsutvecklingen skapar.

Under efterkrigstiden har full sysselsättning varit ett överordnat mål för den ekonomiska politiken i flertalet av de utvecklade kapitalistiska

länderna. Välfärdsstaten byggdes upp inom systemets ramar som ett resultat av arbetarrörelsens kamp för social rättvisa och en förhållandevis krisfri kapitalism med ett stor efterfrågan på arbetskraft. Utvidgningen av den offentliga sektorns service har möjliggjort att många kvinnor kunnat yrkesarbeta och har på så sätt spelat en viktig roll för kvinnans frigörelse och ekonomiska oberoende från mannen. Dessutom har den offentliga sektorn inneburit att barnomsorg, sjukvård och äldreomsorg som tidigare betraktats som kvinnors ansvar, istället blivit en kollektiv, samhällelig angelägenhet. Det är fortfarande kvinnor som utför det om- besörjande och vårdande arbetet, men möjligheten att göra det professionellt har inneburit att det inte längre uppfattas som kvinnors naturliga »kall« på samma sätt som tidigare. För att den offentliga sektorn ska utvecklas krävs det att den demokratiseras och förnyas; även här behöver gamla maktstrukturer brytas ned. Under efterkrigstiden har staten i de utvecklade kapitalistiska länderna genom bland annat en aktiv budget- och sysselsättningspolitik också haft en konjunkturdämpande funktion för att på så vis få en ekonomisk stabilitet.

Sedan 1970-talet har högern brutit med klassarbetstanken och drivit en hård ideologisk kamp för att vrida politiken åt höger i Sverige liksom på andra håll i världen. Nyliberalismen har vunnit mark med krav på omfattande privatiseringar och nedskärningar av offentlig sektor. Denna utveckling har fört med sig att statens funktion ändrats och anpassats till den nya ideologin.

Sexualiserat våld

Mäns våld mot kvinnor, det sexualiserade våldet, är ett av könsmaktsordningens grävsta uttryck. Kvinnors utsatthet för mäns våld antingen det är misshandel, sexuella trakasserier, sexköp eller våldtäkt, är ett samhällsproblem på samma sätt som kvinnors lägre löner eller låg kvinnorepresentation på viktiga poster i samhället. Våldet är heller inte något väsensskilt från andra former av kvinnoförtryck, utan bygger på samma maktförhållande.

Våld och hot om våld är ständigt närvarande i vardagen. Nästan alla känner någon kvinna som de vet utsatts, och omkring hälften av alla kvinnor har själva erfarenhet av våld från en man. I flesta fall är förövaren någon som står kvinnan nära, som en familjemedlem eller en partner. Även kvinnor som inte själva drabbats påverkas av våldet, eftersom hotet om våld inskränker kvinnors livsutrymme och handlingsfrihet. Många tjejer är rädda att gå hem ensamma på kvällen eller för att höja rösten när någon tafsar. Ännu fler är så vana att räkna med risken för övergrepp att de anpassar sitt agerande efter det utan att ens tänka på att det. Mycket av det som betraktas som kvinnligt beteende är i själva verket grundat i rädsla. Sexualiserat våld handlar om att hela tiden påminna om vilket kön som besitter makten, i hemmet, i det offentliga rummet, på arbetsplatsen, i skolan, i förhållandet. På så sätt är våldet en helt central del i upprätthållandet av mäns överordning. Sexköp är konsekvensen av att män anser sig ha rätt att köpa kvinnors kroppar.

Mannen som slår liksom mannen som våldtar eller köper sex är inte någon ensam galning utan ett resultat av könsmaktsordningen. Även om mäns våld mot kvinnor är brott mot lagen är det inte ett kulturellt brott, i ett samhälle som är så färgat av könsmaktsstrukturer som vårt. Detta system innebär att mannen ska ha makten i förhållandet. Våld är ett yttersta steg i försvaret av den positionen.

Misshandel är en mycket vanlig maktdemonstration. Misshandel förekommer i alla samhällsklasser och både bland ungdomar och vuxna. En våldtäkt är också det en maktdemonstration, och inte i första hand en fråga om sexualitet. Olika män kan ha olika motiv till en våldtäkt men vilja att utöva makt finns alltid med.

Misshandelsförhållandet är en process. Mannen klipper gradvis av kvinnans kontakt med omvärlden och snart har hon bara honom att relatera till och få bekräftelse av. Det kan till en början uppfattas som charmig svartsjuka, men successivt övergår det i psykisk misshandel. Kvinnans självförtroende bryts ner och hennes livsutrymme blir mindre och mindre. När kvinnan är inne i denna process är det första slaget ofta

bara ännu en gräns att förhålla sig till. Genom att växla mellan våld och värme förstärker mannen sin kontroll av kvinnan. Det är inte ovanligt att män som slagit gråter efteråt och tar hand om kvinnans sår. Vi ser även att dessa strukturer återkommer i homosexuella parförhållanden.

Det är viktigt att kvinnor får möjlighet att diskutera sina erfarenheter av mäns våld med andra. Eftersom det är ett tabubelagt ämne och kvinnor känner stark solidaritet med män i sin närhet är det ofta svårt att berätta om övergrepp, ens för sina närmaste vänner. Den traditionella, slutna kärnfamiljen isolerar kvinnor från varandra och leder till att många kvinnor tror att de är ensamma om det de upplever.

Ung idag

Ungdomar är ingen enhetlig grupp med gemensamma förutsättningar och intressen bara för att de tillhör en viss åldersgrupp. Klassamhället och könsmaktsordningen skär genom alla åldrar. Att ställa olika åldersgrupper eller generationer mot varandra försvårar bara möjligheterna till att bekämpa orättvisorna och klassamhället.

Ungdomar drabbas särskilt hårt av arbetslöshet och bostadsbrist. Nedskärningspolitiken försämrar möjligheterna till en vettig fritid och ökar utslagningen i skolan. Ungdomar och speciellt unga kvinnor är den grupp som hårdast exploateras i reklam och marknadsföring.

Ungdomstiden har förlängts i det moderna samhället. Det skapar för många ungdomar ett glapp till vuxenvärlden, då man varken känner sig som ungdom eller blir accepterad som vuxen. Ett fast arbete och en egen bostad är en viktig del av identitet som vuxen. Det är svårt att identifiera sig med sitt arbete när det bara är en tillfällig nödlösning. Dåliga anställningsvillkor, lägre löner och andra särlösningar som kontrakt med sämre villkor blir plötsligt naturliga när det gäller ungdomar. Särlösningar som minskar den ekonomiska och rättsliga tryggheten förstärker klassamhället och ökar glappet till vuxenvärlden.

Det finns en permanent hög ungdomsarbetslöshet. Man kastas ut och in mellan korttidsanställningar, timanställningar, praktikplatser och vi-

kariat. Personaluthyrningsföretagen utnyttjar många ungdomar. Dessa anställningsformer gör det svårt att få bostad och ett stadigt liv. Dessutom omöjliggör dessa arbetsformer ofta fackligt arbete. Ung Vänster kämpar för att rätten till trygga arbetsförhållanden och fasta jobb med en lön att leva på också ska gälla ungdomar. Vi avvisar särlösningar för ungdomar på arbetsplatserna. De försämrar oftast ungdomars rättigheter och splittrar arbetarklassen. Fackföreningsrörelsen måste öppnas upp för ungdomar och andra med otrygga anställningar.

Ett hårt yttre tryck i form av kroppsideal som förmedlas genom media slår mycket hårt mot unga, vilket vi kan se bland annat i form av självsvält och kroppsfixering. Ungas sexualitet exploateras och förvrids i reklam och pornografi. Det ska för var och en vara möjligt att fritt få utveckla sin sexualitet, så länge den inte skadar någon annan. I dagens samhälle finns många vanföreställningar kvar om hur kärlek och sexualitet ska se ut. Detta innebär att kvinnors sexualitet fortfarande osynliggörs och hämmas på många sätt. Det är exempelvis svårt att njuta av sin kropp när man samtidigt för krig mot densamma i form av till exempel självsvält. För att kvinnoförtrycket ska upphävas krävs inte bara ekonomisk frigörelse, utan även att kvinnor i full utsträckning får rätt till sin egen kropp och sexualitet. Synen på sexualitet måste reformeras, genom öppenhet och medvetenhet. Det måste finnas utrymme i skolan och i samhället för att föra en öppen sexualpolitisk debatt och diskussion om de normer och värderingar som präglar vår sexualitet.

På våra skolor, fritidsgårdar, gator och i våra hem är kvinnorna de ständiga förlorarna. Hur mycket uppmärksamhet man får i klassrummet och vilka möjligheter att utöva sina fritidsintressen man har, vilken lön man har och mycket annat styrs av vilket kön man råkat födas till.

På arbetsmarknaden hänvisas allt fler unga kvinnor till låglönejobb och otrygga anställningsformer inom framförallt vård och omsorg. Även ett yttre tryck i form av hot om våld och övergrepp är idag en vardag för många unga kvinnor. Dessa företeelser bör ses som ett uttryck för och en del av ett systematiskt förtryck av kvinnor.

Invandrarungdomar som grupp är hårt utsatta i dagens samhälle. Deras liv präglas oftast av segregerade och marginaliserade boendemiljöer, arbetslöshet, utanförskap och ekonomiska problem. Inom arbetsliv och skola är etnisk diskriminering och rasism vanligt förekommande. Detta slår extra hårt mot invandrarungdomar eftersom de på grund av sin utsatta position oftast saknar reella möjligheter att försvara sig.

Många invandrarungdomar utnyttjas dessutom systematiskt som billig arbetskraft av såväl företag som stat. Ung Vänster anser att denna etniska diskriminering måste stoppas.

De motsättningar, klass- och könsskillnader, som finns i samhället avspeglas också i den svenska skolan. Skolan ska bryta ned klasskillnader, inte förstärka dem. Ung Vänster slåss för en skola där elever från olika samhällsklasser och med olika etnisk och kulturell bakgrund träffas och kan utbyta erfarenheter.

Skolan ska vara spjutspetsen för att förändra samhällets attityder kring manligt och kvinnligt, hur vi betar oss och vad vi förväntas arbeta med. Även gällande vad som lärs ut diskrimineras kvinnor, till exempel i historieundervisningens ensidiga fokusering på mäns historia.

Skolan måste demokratiseras. Elevernas makt i skolan är av stor betydelse för att fostra medvetna samhällsmedborgare som tror på sig själva och förmågan att förändra. Skolan ska i första hand ge människor möjligheter att utvecklas, inte bara producera arbetskraft. Ung vänster kämpar emot de föråldrade undervisningsmetoder svenska skolan idag präglas av. Vi vill se en skola där i högre utsträckning eleven själv söker kunskap och skapar uppfattningar under lärarens handledning.

Kapitalet har idag ett stort inflytande över skolan med borgerlig propaganda i skolmaterial, företagarutbildningar och privata skolor. Den explosionsartade ökningen av privatskolor har ökat klassklyftorna och tvingat skolorna till en osund konkurrens om elever.

Betygen måste avskaffas. De cementerar klasskillnaderna och är ett betydande hinder för en demokratisk skola, genom att de tvingar eleverna att konkurrera med varandra. De uppmanar till ett kortsik-

tigt lärande och motverkar därmed ett långsiktigt lärande. Betyg ställer dessutom eleven i ett orimligt beroendeförhållande till läraren. Betygen sällar tidigt bort elever och verkar därigenom segregera.

På bostadsmarknaden är de flesta unga ofta chanslösa. Bristen på bostäder och höga hyror tvingar ungdomar till att bo kvar hemma eller till att bo i ofrivilliga kollektivboenden. En bostadspolitik som ger alla rätten till en bra och billig bostad kräver att allmännyttan försvaras som ägandeform.

I brist på arbete och utbildningsmöjligheter tvingas idag många unga från glesbygdregioner in till städerna. En politik som aktivt motverkar befolkningsflykten till storstäderna måste kopplas till människors rätt och möjligheter att själva styra sina liv.

Möjligheten till en stimulerande, meningsfull och rolig fritid blir i allt högre grad beroende av vilka ekonomiska resurser man har. Detta drabbar unga särskilt hårt. Vi utgör en grupp som blivit måltavla för målinriktade satsningar från företag som vill tjäna pengar på vår fritid. Nedskärningar inom fritidssektorn har gjort ungdomar särskilt utsatta, till stor del beroende på mindre ekonomiska resurser. Det måste skapas frizoner för fritidssysselsättningar som inte bygger på att skapa ekonomisk vinst.

Imperialismen

Teoretisk grundval

Dagens utvecklade kapitalism grundar sig på utsugning, kolonialisering med militärt våld och ekonomisk kontroll av länderna i syds råvaror, marknader och kapital. Under 1900-talet har kapitalismen blivit ett världsomspännande, imperialistiskt system, som sprängt nationsgränserna i jakt på nya marknader och råvarukällor. Imperialismen understöds av statsapparaterna med ekonomiska, politiska och militära medel.

Imperialismen kännetecknas av att kapitalismen blivit övernationell, makten koncentrerats och stora världsomfattande monopol bildats som dominerar hela marknader. Idag kallas det av många för globalisering

men fenomenet är detsamma. De stora bank- och industrikoncernerna har smält samman. Kapitalisterna samarbetar i allt större omfattning i internationella och övernationella organisationer och frihandelssammanslutningar i syfte att skydda sina intressen, kontrollera priserna, fördela marknader emellan sig och driva igenom sina ekonomiska och politiska projekt.

Det finns en ideologiskt färgad mytbildning kring kapitalismens utveckling. Det är en myt att det skulle vara först nu som kapitalismen blivit global på allvar. Världshandelns andel av den totala ekonomin och utlandsinvesteringarnas andel av de totala investeringarna är idag ungefär lika stora som åren före första världskriget. Kapital och investeringar rör sig fortfarande till stor del i-länder emellan och de stora multinationella företagen har sin huvudsakliga bas i ett eller några få länder.

Kapitalets ökade spekulativa inriktning kommer alltmer i motsättning till en utveckling av produktionen. Detta ökar samtidigt risken för finansiella kriser. De finansiella kriserna drabbar länderna i tredje världen hårdast.

Det har också funnits en utveckling mot en global arbetsdelning och en starkare ideologisk dominans för kapitalets politiska företrädare. Den globala arbetsdelningen har till exempel inneburit att antalet industriarbetare i världen som helhet har ökat kraftigt medan det minskat i i-länderna. Även om de flesta av länderna i syd tillkämpat sig formell självständighet är de idag på många sätt mer beroende av länderna i nord genom handelsrelationer och krediter.

I praktiken styrs många av länderna i syd av en liten nationell elit som är ekonomiskt och politiskt uppknuten till det imperialistiska systemet och det multinationella kapitalet. Dessa grupper styr – mer eller mindre auktoritärt – för imperialismens räkning, bland annat genom att skydda utländsk egendom, kontrollera den inhemska fackföreningsrörelsen och slå ned folkliga protester och resningar.

Den ideologiska förskjutningen i världen har inneburit att den nuvarande ekonomiska ordningen har förklarats som given och orubblig.

En viktig myt är att det är globaliseringen som med nödvändighet har skapat stora klyftor inom och mellan länderna. Historien visar dock att det är maktförhållandena mellan arbete och kapital som påverkar fördelningen av rikedomar och ekonomisk utveckling.

I sista hand vilar den nuvarande ordningen på möjligheten att använda våld mot det som hotar viktiga ekonomiska intressen. Några få länder, främst USA, använder direkta metoder såsom militärt stöd, direkta interventioner och liknande taktiska manövrer för att tillvarata sina intressen i den fattiga världen.

Frihandel och protektionism

Vi är positiva till handel mellan länder men världshandeln måste regleras med hänsyn till miljö och sociala faktorer. I-länderna måste sluta kräva frihandel av länderna i syd samtidigt som man själv tillämpar protektionism och vi måste låta länderna i syd få skydda sina hemmamarknader.

Skuldbördan är ett stort hinder för många länders utveckling och kan bara lösas med en avskrivning av de fattiga ländernas skulder. Skuldbördan innebär att många länder i syd måste skära ner på den offentliga sektorn för att betala räntan och amorteringarna på lånen. Dessa summor överstiger idag betydligt det bistånd man får, med andra ord strömmar det mer pengar från dessa länder än vad som kommer in.

IMF och Världsbanken domineras idag totalt av i-länderna. Genom sina strukturanpassningsprogram tvingar man skuldsatta länder att föra en nyliberal politik som uteslutande gynnar kapitalet och den inhemska överklassen. En demokratisering av dessa organ skulle vara ett steg i rätt riktning, men kampen bör främst vara inriktad på att bygga upp och stödja progressiva motkrafter mot dem och den ekonomiska politik som de påtvingar fattiga länder.

Sverige är idag med sin ekonomiska struktur, sina multinationella företag och sitt medlemskap i internationella organisationer och frihandelsammanslutningar en del av imperialismen.

Internationell solidaritet

Internationell solidaritet bygger ytterst på att vi ser att kampen på många sätt är densamma världen över. Vi har gemensamma intressen i allt från fackliga rättigheter till nationellt självbestämmande, och har allt att vinna på ett fördjupat och förstärkt internationellt samarbete mellan arbetarrörelser och andra progressiva folkrörelser. För att bryta den splittring som präglar arbetarklassen, bland annat till följd av nationalism och religion, krävs gemensamma erfarenheter av organiserad klasskamp.

Det gemensamma försvaret av den nationella självbestämmanderätten är en avgörande del av den internationella solidariteten. Folkrätten måste försvaras mot de imperialistiska staternas försök att urholka den. De ideologiska rättfärdigandena av västvärldens aggressiva, nykoloniala dominans måste avslöjas. Den ekonomiska kontroll IMF, Världsbanken och WTO utövar, framförallt över fattiga länder, måste uppmärksammas och motarbetas.

Det är viktigt att frågan om en definitiv lösning av skuldbördan knyts till frågan om bistånd. Bistånd i olika former kan aldrig lösa de grundläggande problemen, men är ändå ett viktigt medel för att i dagsläget direkt kunna bistå fattiga länder. Syftet med bistånd måste vara att försöka förbättra de fattigas situation i de utsugna länderna, minska inkomstklyftorna och främja miljötänkande, jämlikhet och en demokratisk utveckling i enlighet med landets egna förutsättningar. Bistånd får aldrig bli ett medel för att öka svensk export, som det i många fall är idag. Inte heller får biståndsorganens egen prestige och anseende bestämma biståndets inriktning. Bra bistånd kan till exempel vara satsningar på utbildning och forskning.

I en värld där klyftan mellan fattiga och rika ökar och där krig och förtryck råder lämnar allt fler människor sina hem för att söka sig en mer människovärdig tillvaro.

Flyktningpolitiken är på så sätt en viktig värdemätare på vilken vikt samhället tillmäter försvaret av de mänskliga rättigheterna. Genom att

ge asyl åt dem vars mänskliga rättigheter är i fara tar vi vårt ansvar och visar att rättskränkningarna i den asylsökandes hemland är oacceptabla. Helt kan problemet med ökade flyktingströmmar dock bara lösas genom en rättvisare världsordning.

Sverige och många andra länder har, genom exempelvis vår aggressiva vapenexport, skuld i många av de kränkningar av mänskliga rättigheter som förekommer världen över, något som borde vara skäl nog för flyktingar att erhålla flyktingstatus. Sverige måste lägga ner ökad kraft på att förebygga uppkomsten av nya flyktingströmmar. Under tiden måste de som är politiskt förföljda eller har humanitära skäl kunna få fristad i Sverige.

Idag förekommer krig i allt högre utsträckning inom nationernas gränser. Ofta är det maktkamper och ekonomiska intressen som leder till krig, krig som är helt skilda från folkens intressen och behov. Rekryteringen, såväl frivillig som tvångsrekrytering, av människor till krig underlättas om dessa människor lever med sociala och ekonomiska problem.

Mot imperialismen ställer vi alla folks rättighet att själva bestämma över sin egen framtid.

Nyliberalism och nationalism

Det pågår en förflyttning av beslutsfattande från de demokratiska institutioner som finns inom ramen för dagens stater till överstatliga institutioner och organisationer som EU, IMF och WTO. Dessa institutioner och organisationer omöjliggör för stora grupper av människor att ta del och påverka beslutsprocessen och därigenom är de mindre demokratiska och saknar såväl demokratisk legitimitet som folklig förankring. De är snarare nya maktforum för de imperialistiska stormakterna.

Privatiseringar, avregleringar och den ökade makten för dessa överstatliga organisationer är strategier i kapitalets och högerns offensiv för att försvaga arbetarklassens positioner. Makten flyttas från de ofullkomliga men existerande formerna för demokratiskt styre som arbetarklassens

politiska och fackliga organisationer samt kvinnorörelsen tillkämpat sig över till organisationer vars främsta mål är att stärka kapitalets makt.

Nyliberalismen har genom sin starka ideologiska offensiv gett sken av att staterna har spelat ut sin roll och att globaliseringen kräver att beslutsfattande flyttas till andra nivåer än nationalstaterna.

De demokratiska och politiska styrelseformer som idag finns i staten Sverige är överlägsna de som finns på övernationell nivå. De kan användas för att beskära kapitalets makt och påbörja demokratiseringen av ägandet. Allmän och lika rösträtt, demokratiskt valda parlament och regeringar, samt fackliga rättigheter är reformer som även om de inte kunnat hota kapitalismens existens har stärkt arbetarklassens möjligheter att påverka. Att utveckla och stärka dessa institutioner och rättigheter, samt att försvara det nationella självbestämmandet är en central del i arbetet för att stoppa nyliberalismens frammarsch.

Samtidigt som den nyliberala idén om nationalstatens död fått ett allt starkare fotfäste ser vi hur nationalistiska stämningar växer sig allt starkare. Dessa två, till synes motsatta idéer, en som betonar nationens upplösning och en som betonar dess styrka, förenas i att de båda försvagar arbetarrörelsens och kvinnorörelsens positioner.

Nationalismen används som ett sätt att ge en orsaksförklaring till de ojämlikheter den nyliberala politiken föder. Genom en nationalistisk och rasistisk retorik skylls de problem som en allt råare kapitalism skapar på närvaron av invandrare och flyktingar i landet.

Betonandet av den nationella gemenskapen och den kulturella tillhörigheten, som är en del av ett nationalistiskt projekt, leder till att delar av arbetarklassen, de som inte ses som svenskar, utdefinieras från arbetarklassen och dess gemensamma intressen. Istället ställs rasifierade skikt av arbetarklassen inom landet i motsättning till varandra, och solidariteten med arbetarklassen i andra stater riskerar då att klippas av. Nationalismen döljer således de reella klass- och könsmotsättningar som finns inom landet och förenar människor vars intressen är motstridiga i ett och samma politiska projekt.

Då beslutsfattandet flyttas allt längre bort från människors möjligheter till insyn och påverkan, skapas en grund för högerens nationalism, som osynliggör de centrala orsakerna till denna utveckling. Utmaningen för oss ligger i att bortom nationalismens idéer försvara de demokratiska landvinningar som stärker arbetarklassens positioner. Mot högerens nyliberalism och extremhögerens konservatism och nationalism ställer vi gemensam kamp för gemensamma intressen som utgår från människors konkreta livssituation.

Neutralitets- och försvarspolitik

Sverige har länge sagt sig vara ett alliansfritt land. I själva verket har militären, med statsledningens goda minne, sedan andra världskriget sett sig som en självklar del av västblocket. Sverige har hittills haft ett starkt försvar och upprätthållandet av detta har in i det längsta motiverats av det stora hotet från öst. Att använda vapen och våld för att lösa konflikter måste alltid försöka undvikas men det är av yttersta vikt att, så länge vi har ett försvar, underställa det militära systemet en demokratisk kontroll.

Grundbulten i en sådan kontroll är den allmänna värnplikten. En urholkning eller ett avskaffande av värnpliktssystemet leder till att insynen och kunskapen om hur ett svenskt försvar ska organiseras reserveras för en liten elit. Värnpliktssystemet måste utvidgas till att omfatta även kvinnor. Ung Vänster anser att Pliktlagen även i fortsättningen ska kunna leda till militär eller civil värnplikt.

Vi vill att Sverige skall utvecklas till ett föregångsland i kampen för fred men det kräver också kamp mot vapenindustrin, som idag är en av världens största industrier. Nedrustningspolitiken måste fortsätta och målsättningen ska vara att försvarsmakten avrustas, att militära regementen ersätts med civila katastrofregementen och att vapenindustrin övergår till civil produktion. Vi kräver också ett förbud mot svensk vapenexport.

Kontinuerlig dialog och konstruktiva förhandlingar är de principer vi måste eftersträva som metoder för konfliktlösning på alla nivåer.

FN

FN spelar idag stundtals en konstruktiv roll vid konfliktlösning samt vid natur- och svältkatastrofer. FN-organ som exempelvis WHO intar ofta en progressiv position i diskussioner om handlingsstrategier för en rättvisare världsordning. Samtidigt är FN en del av det imperialistiska systemet och styrs ytterst av de dominerande intressena inom detta system, vilket kraftigt minskar organisationens progressiva handlingsutrymme. Många länder representeras dessutom i FN av auktoritära regimer som är ekonomiskt och politiskt uppknutna till det imperialistiska systemet och det multinationella kapitalet, och som därför inte kan sägas representera intressena hos folkmajoriteten i det egna landet. För att FN skall bli ett verkligt redskap för en rättvis världsordning måste därför en demokratisering – genom bl.a. avskaffande av vetorätten och de permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet – åtföljas av ökat folkligt inflytande i medlemsstaterna och en starkare internationell vänsterrörelse.

En imperialistisk stormakt

Efter Sovjetunionens fall blev USA:s position som ledande militär stormakt ohotad. Detta har berett vägen för en massiv exploatering av nya marknader och en kursändring för den kvarvarande militäralliansen Nato.

Ung Vänster är motståndare till alla militärallianser. Skapandet och upprätthållandet av sådana allianser leder till upprustning och ökar ytterst riskerna för krig. Den process av närmande till den aggressiva militäralliansen Nato som Sverige idag genomgår är skadlig för vårt lands möjligheter till självbestämmande. Nato är styrt av världens idag enda supermakt USA och det är ett Nato i expansion som letar sig allt djupare in, och får en allt starkare och mer självklar ställning, i den Europeiska Unionen.

Vi har redan sett USA utvidga Nato genom utbyggnaden av Partnerskap För Fred, PFF; en del av Nato där Sverige redan är medlem. Ung Vänster kräver att Sverige ska lämna PFF och anser att Nato ska läggas

ned. Den EU-armé som nu håller på att byggas upp riskerar att bli ett redskap för att försvara det västeuropeiska kapitalets ekonomiska intressen inom och utanför Europa. Ung Vänster kan därför aldrig acceptera att en sådan armé utvecklas, än mindre i samarbete med Nato. Sverige måste fortsätta att vara ett alliansfritt land för att kunna föra en aktiv neutralitetspolitik och bli en röst för små och utsatta länder.

Skapandet av ett Europas förenta stater

Tanken om Europas förenta stater ligger rätt i tiden då den globala kapitalismen alltmer organiserar sig i ekonomiska och politiska maktblock. EU är byggt av kapitalet, för kapitalet i ett försök att bli ett ekonomiskt maktblock jämte det amerikanska och det japanska storkapitalet.

Ung Vänster vill inte att Sverige ska vara medlem i EU. Vi är motståndare till att EU utvecklas till en förbundsstat. Vi vill varken vara med i en ekonomisk monetär union, där en nyliberal politik är det lagstadgade rättesnöret, eller en försvarsunion, redo att försvara den europeiska protektionismen till varje pris. Ung Vänster motsätter sig skarpt EU:s långt gångna ambitioner att skapa en gemensam och mycket sträng flykting- och asylpolitik genom Schengenavtalet, ett avtal vars konsekvens är nya murar mot omvärlden. Det är oacceptabelt att flyktingar idag anses utgöra en fara för staternas säkerhet.

EU är ett projekt som saknar folklig förankring, demokratisk legitimitet och vilja att lösa Europas verkliga problem: massarbetslöshet, växande sociala klyftor och de akuta miljöproblemen. Dess strukturer är inte följden av en folklig demokratisk process, utan är konstruerade och påtvingade ovanifrån. Vi vill därför istället att Sverige och andra länder bidrar till att bygga upp mellanstatliga och demokratiska samarbetsformer som inte begränsar sig till ett fåtal västeuropeiska länder.

Rasism och fascism

Rasism

Rasismen har sedan lång tid varit en del av klassamhället, både i ideolo-

giproduktionen och i de samhälleliga strukturerna. Dagens klassamhälle kan därför definieras som ett rasistiskt klassamhälle, där föreställningar om ras och etnisk eller kulturell tillhörighet ger upphov till en hierarkisk uppdelning såväl i arbetslivet som på bostadsmarknaden, inom utbildningen och inom politiken. Denna uppdelning sker genom rasifiering, det vill säga den process genom vilken vissa grupper underordnas och tillskrivs biologiska eller kulturella egenskaper som legitimerar de härskande gruppernas exploatering.

De rasistiska strukturerna har format samhället sedan lång tid tillbaka, och är tätt knutna till utvecklingen av klassamhällena. För de härskande klasserna har rasismen fallit sig självklar som ett sätt att rationalisera och naturalisera ojämlikheterna, och täcka över de grundläggande samhälleliga konflikterna. Den tydliga kopplingen mellan klass och hudfärg har dessutom gjort rasismen till en del av överhetens klassförakt. Då rasismen utgör en central del av klassamhället finns det inget intresse bland de härskande klasserna att bekämpa rasismen, då det gynnar deras ekonomiska positioner.

Rasismen har sett olika ut i olika historiska sammanhang. Tidigare byggdes uppdelningen främst på indelningar i olika raser, men sedan andra världskriget har kultur och nationalitet kommit att spela en mer central roll för att legitimera ekonomiska och sociala skillnader inom arbetarklassen. De beskrivs ofta som ett resultat av kulturella skillnader, så att det framstår som att rasismen är något de utsatta skapar själva.

Rasism är även ett fundament i den imperialistiska världsordningen. Fortfarande genomsyras den dominerande världsbilden av en rasistisk ideologi, som kretsar kring civilisering, modernisering och sekularisering. Den fungerar som ett rättfärdigande av både västvärldens dominans i världen och den internationella arbetsdelningen. De rasistiska föreställningar som legitimerar underordningen av rasifierade grupper inom samhällets alla sektorer används således också som grund för västmakternas aggressiva imperialism.

En viktig del i den antirasistiska kampen är därför att synliggöra och bekämpa imperialismen i dess kulturella och civilisatoriska beklädning.

Rasism påverkar delvis kvinnor och män olika i och med att vi lever i en könsmaktsordning. De rasistiska föreställningarna skiljer ofta mellan män och kvinnor, och tilldelar dem olika egenskaper. Det blir till exempel tydligt då rasifierade grupper av kvinnor definieras som mycket mer förtryckta än andra, medan rasifierade män definieras som särskilt förtryckande. Klassamhället och könsmaktsordningen har därför en central påverkan på hur rasismen utformas och vilka politiska, ekonomiska och lagmässiga effekter den har.

Det framväxande kapitalistiska samhället har byggt på en rasistisk arbetsdelning också inom nationerna, där klass har knutits till etnisk bakgrund och hudfärg. Rasistiskt utdefinierade grupper har hänvisats till lågstatusyrken, egna företag eller arbetslöshet. Historiskt sett har fasta arbetsförhållanden gjort det enklare för människor att bygga upp politisk styrka. Kampen för full sysselsättning och facklig organisering är därför en central del i det antirasistiska arbetet. En del i vänsterns antirasistiska kamp är också att synliggöra att rasifierade grupper idag utgör en stor del av arbetarklassen.

De delar av arbetarklassen som förs fram av de rasistiska strukturerna kan också delvis ha intressen av att upprätthålla dem. Det kan handla om social status, eller om att undvika de sämsta arbetena. För att se igenom det, och bygga en verklig solidaritet med de utdefinierade arbetarna, krävs det en stark klassmedvetenhet.

Fascism

Fascismen är en form av auktoritär, våldsam rörelse som är starkt fientlig till arbetarrörelsen. Fascisterna försöker uppträda under folklig mantel och hävda att klasskampen skall ersättas av en aggressivt nationalistisk politik. Historiskt har fascismen haft stöd av småborgerliga och feodala skikt som känt sig hotade av kapitalismen, men i dess faktiska politik har den entydigt gynnat storkapitalets intressen. Den reaktionära, ofta

antikapitalistiska retoriken, har följts av en konsekvent pro-kapitalistisk politik.

Ytterst har de fascistiska maktövertagandena varit uttryck för överklassens intressen. Det har varit de som gett det avgörande stödet, där de fascistiska rörelserna har kunnat ta makten och slå ner folkets organisationer. Korporatismen, militarismen och centraliseringen av makt till statsapparaten passade kapitalet som hand i handske i de politiska situationer som förelåg.

Trots det har fascismen också visat sig kunna vinna insteg bland arbetarklassen, bland annat genom att lova bättre levnadsförhållanden och ett slut på kapitalismens avigsidor. Fascisterna har spelat på människors rädsla med sina krav på lag och ordning, och konsekvent uttryckt människens intresse av att vrida tillbaka klockan för könsmaktsordningen. I situationer då arbetarrörelsen inte har förmått kanalisera det strukturella tryck som ligger på människor i progressiv handling, har de kunnat göra det i ett förakt riktat nedåt.

Strategier

Rasism och fascism måste mötas med flera, sinsemellan olika strategier. Dels behövs det ett samarbete mellan en mängd folkrörelser för att kunna marginalisera de mest uttryckligt reaktionära rörelserna. Överklassen måste förvägras möjligheten att uttrycka sina mest våldsamma sidor politiskt. För det behövs också en politisk uppmärksamhet på stegvisa förskjutningar av normerna i auktoritär riktning.

Dels är det vänsterns och arbetarrörelsens särskilda uppgift att organisera hela arbetarklassens frustration över det rådande samhället till medveten, socialistisk rörelse. För trots att det är överklassen som framför allt gynnas av rasism och fascism kan vi idag se hur rasistiska och fascistiska partier samlar bredare stöd inom arbetarklassen, inte minst i de lägsta och sämst ställda skikten. Det är därför centralt för vänsterns och arbetarrörelsens antirasistiska arbete att finnas på plats i arbetarklassens vardag. Kampen mot de rasistiska och fascistiska partierna kan bara

vara framgångsrik om vi lyckas mobilisera arbetarklassens hela bredd genom att motverka splittring längs etniska linjer och genom att ta särskild hänsyn till arbetarklassens mest utsatta skikt. Därigenom kan arbetarklassens berättigade missnöje organiseras till en progressiv kamp för bättre villkor och utrymmet för rasistiska och fascistiska partier att där mobilisera stöd begränsas. Försöken att dämpa arbetarklassens frustration genom liberala fraser är dömda att misslyckas.

Då rasismen utgör en central del av klassamhället är det antirasistiska arbetet en strategisk fråga för hela arbetarrörelsen. En fördjupning av rasismen och fascismen innebär en försvagning av arbetarklassens positioner i sin helhet, och måste därför bekämpas inom samhällets alla områden. Rasifierade grupper utgör idag en stor del av arbetarklassen i Sverige. Detta innebär att vänsterns antirasistiska kamp främst ska föras inom ramen för arbetarrörelsens traditionella frågor, som rätt till arbete och facklig organisering. Rasifierade grupper måste få en större politisk roll inom arbetarrörelsen om vi skall kunna koppla vår antirasistiska kamp till vår socialistiska kamp. En antirasistisk kamp handlar delvis om att bekämpa attityder, föreställningar och rasistiska idéer, men den viktigaste delen av vänsterns antirasistiska kamp ligger i att flytta fram hela arbetarklassens positioner. Det antirasistiska arbetet är därför tätt knutet till det socialistiska arbetet.

Kamp för sexuellt likaberättigande

Genom historien har olika samhällen haft olika syn på sexualitet. Synen på homo- och bisexuella och transpersoner hänger nära samman både med ett samhälles ekonomiska och juridiska förhållanden och med den rådande könsmaktsordningen. I dagens samhälle är heterosexualiteten norm. Förtrycket mot de som avviker från den heterosexuella normen får ibland långtgående konsekvenser såsom hets, hot och våld. Ung Vänster menar att denna hets skall vara straffbelagd. Även i Sverige mördas homosexuella på grund av sin sexualitet.

Det tryck man som homosexuell, bisexuell eller transperson kan

uppleva från såväl sin omgivning som från samhället i stort kan vara lika ödesdigert. Resultatet är att exempelvis självmordsfrekvensen är särskilt hög bland homosexuella. Liksom kvinnors sexualitet i allmänhet osynliggörs och/eller exploateras, sker detta särskilt med kvinnlig homosexualitet. Inte heller homorörelsen ger kvinnor lika stort utrymme som män.

Kärnfamiljen är idag inte längre den enda familjetyper. 1900-talets sexuella frigörelseprocess har börjat bana väg för andra samlevnadsformer och sexuella uttryck än de traditionellt accepterade. Nymoralistiska och värdekonservera krafter går till angrepp mot denna utveckling genom bland annat hårdnackat motstånd mot utvidgande av homosexuellas rättigheter. Det är en självklar rättighet att få bli kär i vem som helst och att fritt få utforma sitt liv. Därför försvarar vi homosexuellas rätt till adoption och insemination, samt att homosexuella föräldrar ska erhålla samma lagliga rättigheter som heterosexuella föräldrar har. Vi står bakom kampen för sexuellt likaberättigande på alla områden.

I lagstiftning som reglerar juridiska samlevnadsformer såsom äktenskap, skall heterosexuella och homosexuella samlevnadsformer likställas. Ung Vänster ska arbeta för en icke-heteronormativ skolundervisning.

Att avvika från samhällets normer blir att ifrågasätta olika 'självklarheter'. I den heterosexuella normen ligger föreställningar om och förutsättningar för hur maktrelationen mellan och inom könen ska se ut. Därför kan mäns och kvinnors homo- och bisexualitet både uppfattas som och vara ett hot mot mäns överordning. Det är en av förklaringarna till det utbredda, reaktionära våldet mot dem som bryter mot den heterosexuella normen. Den feministiska kampen och kampen för sexuellt likaberättigande går ofta hand i hand, eftersom de båda är tvungna att angripa den rådande könsmaktsordningen.

Miljö

Mänskligheten står inför allvarliga miljöproblem. Att stoppa miljöförstörelsen är en av vår tids stora uppgifter. Miljöproblemen är ett resul-

tat av det kapitalistiska produktionssättets expansionssträvan och kort-siktiga vinstintressen. En rörelse för en omställning till ett ekologiskt hållbart samhälle måste därför ständigt ta konflikt med kapitalet, och i grunden ifrågasätta de rådande produktionsförhållandena.

Staten måste utkrävas det politiska ansvaret för att förändra produktionen. Det finns flera sätt att ta steg i rätt riktning: radikala ekonomiska styrmedel, förbud mot miljöfarlig produktion, satsningar på teknikutveckling och hårdare miljökrav i det offentliga upphandlingar.

Även om en miljöomställning skulle innebära en förändring av dagens konsumtionsmönster, behöver de inte nödvändigtvis innebära en lägre levnadsstandard för majoriteten av befolkningen. Det är höginkomsttagarna som förbrukar det största miljöutrymmet, och därför är kraven på en ekologisk omställning också krav på jämlikare villkor.

I Sverige behöver en miljöomställning bland annat omfatta energiförbrukningen, trafikfrågorna och jordbruket.

Energiförbrukningen behöver sjunka betydligt för att komma ner i hållbara nivåer. För det krävs en effektiviseringsprocess som måste genomsyra hela produktionen, och en fortsatt teknikutveckling. Här spelar staten en central roll i såväl forskning som planering och styrning. Därför är det viktigt att en avgörande del av energiproduktionen ägs offentligt. Kärnkraften ska avvecklas. Det är en förutsättning för att andra energislag ska få genomslag.

Trafikfrågorna måste ryckas ur bil- och oljebolagens händer, så att en rationell och demokratisk planering kan komma till stånd. Kollektivtrafiken måste prioriteras och byggas ut, och i huvudsak avgiftsbefrias för resenärerna. Biltrafiken bör minskas framförallt i de större städerna, och tunga vägtransporter måste i hög utsträckning styras över till järnväg. Privatbilismen är en viktig förutsättning för människors rörlighet och frihet att kunna bo var man vill. Samtidigt innebär de fossila bränslena ett allvarligt miljöproblem. Därför är det viktigt att bryta oljebolagens makt över teknikutvecklingen och arbeta fram fler och billigare bilar som går på alternativa bränslen.

Jordbrukets produktion måste ställas om i miljövänlig riktning, och det behövs hårdare krav på en human djurhållning.

Den globala miljöförstörelsen är tätt sammankopplad med imperialismens exploatering av människor och naturresurser världen över. Imperialismen har gjort det möjligt för västländerna att exportera sina miljöproblem och upprätthålla en ohållbar exploatering utan att direkt behöva konfrontera konsekvenserna. Den utvecklingen förstärks av den maktförskjutning som skett från nationella till överstatliga organ som EU, WTO och Världsbanken. Storföretagens allt hårdare motstånd mot nationell lagstiftning står i direkt motsättning till möjligheten att utkräva ett politiskt ansvar för utvecklingen i de demokratiska församlingarna. Den överstatliga regleringen av handeln har också gjort det svårare att styra produktionen med skatter och lagstiftning. De globala miljöproblemen måste hanteras i mellanstatligt samarbete, med utgångspunkten att de största förändringarna behöver ske hos de värsta förövarna, västvärlden.

Miljöproblemen kan aldrig lösas i sin helhet i ett kapitalistiskt samhälle. Så länge kapitalet får sätta dagordningen kommer BNP-tillväxten att vara överordnad både levnadsstandard och miljökrav. Det behövs både folkbildning och folkrörelser för konkreta krav som ligger i linje med flertalets intressen. Vare sig alternativa subkulturer, domedagsprofetior eller skuldbeläggning av folk för deras konsumtionsvanor leder framåt. För att bygga ett ekologiskt hållbart samhälle behövs en bred rörelse som inte backar för storbolagen.

Socialismen

Den socialistiska samhällsomvandlingen är ett resultat av kapitalismens motsättningar och folkets kamp. Det är i kontrasten mellan samhällets strukturer och människans möjligheter vi ser nödvändigheten av en grundläggande samhällsomvandling. Viljan att förändra samhället växer fram ur den dagliga intressekampen. I denna deltar människor enskilt eller i folkrörelser och organisationer på arbetsplatser, i skolan och

i bostadsområden. Vår uppgift är att tillsammans med andra progressiva krafter samordna den dagliga intressekampen i en gemensam strategi för att bryta borgarklassens maktställning och avskaffa klassamhället.

Vårt alternativ

Vårt socialistiska alternativ till den kapitalistiska ekonomin är de arbetandes makt över produktionen. Banker, storföretag och andra för samhället strategiskt viktiga företag och näringar måste stå under demokratisk kontroll. Samhällsorgan under demokratisk kontroll ska bestämma investeringspolitiken. Samhällsfonder och löntagarfonder ska användas för att stärka de arbetandes makt och det samhälleliga inflytandet över produktion och kreditförsörjning. Det socialistiska samhället kan innefatta olika ägandeformer som direkt arbetarstyre, kooperativ, kommunalt eller statligt ägande. Till en början även privatägda småföretag. De arbetandes egna förvaltning av företagen måste garanteras. I förlängningen vill vi avskaffa den privata egendomsrätten över produktionsmedlen.

Alla medborgare ska ha möjlighet att påverka samhällsutvecklingen. Den vinst som skapas i företagen ska användas för hela samhällets behov. Även i ett socialistiskt samhälle krävs en arbetsrättslig lagstiftning. Utveckling av arbetsplatsdemokratien och de fackliga rättigheterna ger människor en ökad makt i vardagen och skapar social trygghet. Oavsett ägandeform måste de arbetandes inflytande över företagen garanteras.

Produktion efter behov

Kapitalismen utmärks av att några få stora privata företag skaffar monopol över sina respektive marknader. Detta är tydligt i dagens kapitalistiska samhälle som domineras av monopolistiska storföretag. Dessa jättar kan sätta marknadens mekanismer ur spel genom överpriser på varor och dumpning av de arbetandes löner. Genom sin ekonomiska makt kan ägarna av dessa företag också få ett betydande politiskt inflytande, t.ex. genom hot om att flytta utomlands.

Varje samhälle har behov av såväl central planering som marknadsmekanismer. Ung Vänsters mål är en aktiv planering av den samhälleliga produktionen och resursfördelningen, kombinerat med olika mått av marknadsmekanismer. Planeringen kan ske i såväl centralistiska som decentralistiska former, på statlig eller kommunal nivå liksom på de enskilda arbetsplatserna. Beslutsnivån bestäms av vad som är mest effektivt och demokratiskt. Alla ska ha möjlighet att påverka ekonomin och människors behov ska styra produktionen. På en del områden är en marknad det bästa sättet att organisera relationer mellan konsumenter och producenter. Gemensam planering ger dock i regel bättre resultat eftersom man kan ta hänsyn till miljön, olika gruppers intressen och en rättvis fördelning av samhällets resurser. En lärdom vi kan dra från de forna öststaterna är att en överdriven detaljstyrning av ekonomin är ytterst ineffektiv.

Utveckling av den politiska demokratin

Vårt socialistiska alternativ kräver brytandet av borgarklassens makt och byggandet av en samhällsordning där folkmajoriteten blir den bestämmande och avgörande kraften på samhällslivets alla områden. Det kräver att dagens parlamentariska demokrati utvecklas. Demokrati får inte bara handla om att rösta var fjärde år. Den demokratiska processen måste breddas och bli en naturlig del av människors vardag. Politiskt förtroendevalda ska inte kunna berika sig ekonomiskt på sina uppdrag. Erövrade demokratiska fri- och rättigheter ska försvaras, utvecklas och fördjupas.

När gamla ekonomiska, sociala och politiska hierarkier bryts ner ges utrymme för ökat självstyre. Ett lokalt självstyre på många områden är en nödvändighet för att människor ska ta makten över sin vardag och stimuleras till att ta aktiv del i samhällsuppbyggandet. Samtidigt krävs övergripande beslut för att vissa samhälleliga mål ska kunna uppnås.

Motsättningar under socialismen

Socialismen är inget stillastående, konfliktlöst tillstånd. Kvar finns motsättningar mellan människor och grupper, idéer och intressen. Inkomst-

fördelningen och den politiska styrningen kontra arbetarinflytandet är exempel på problem som kommer att behöva lösas. Motsättningarna inom socialismen på olika områden gör att samhället utvecklas och förnyas. Fria meningsbrytningar blir medvetna drivkrafter i samhällsutvecklingen. Socialismen skapar förutsättningar för att lösa samhälleliga problem på ett mer planerat, medvetet och rationellt sätt än idag.

Lärdomar från förr

Vi har inga exakta modeller eller någon historisk mall för hur den svenska socialismen ska utvecklas. Socialismen måste utformas efter olika länders förutsättningar och olika folks viljor. Vi tar dock lärdom av de erfarenheter som två hundra år av kamp för socialismen har gett oss.

De samhällsomvandlingar som skett i Sovjetunionen och Östeuropa har misslyckats med att upprätta en demokratisk och fungerande socialism. Det politiska förtrycket och den växande byråkratin kväste folkmakten och kampen för ett klasslöst samhälle.

Den socialdemokratiska rörelsen har efterhand kommit att formas allt mer av dess nära förhållande till statsapparaten, och dess mål har efterhand begränsats till reformer inom kapitalismens ram.

Klassarbetet, kompromissen mellan kapitalägare och arbetarklass är socialdemokratiens förutsättning. Målet om en grundläggande samhällsförändring har för länge sedan övergivits. Idag är man bara en skicklig förvaltare av det kapitalistiska samhället.

Vägen till det klasslösa samhället

Socialismen är en process för människans frigörelse. Vi behöver ett samhälle som förmår skapa den sociala och materiella trygghet som ger människor förutsättningar att utvecklas och känna frihet. Det socialistiska samhället skapar förutsättningar för ett mer demokratiskt och ekologiskt hållbart samhälle. Klasssamhället och klasskillnader ska målmedvetet brytas ned. Klass-, köns- och rasfördomar och fördomar om sexuell läggning ska bekämpas inom undervisning, opinionsbild-

ning och kulturliv. Statens funktion som myndighet över befolkningen ersätts allteftersom socialismen utvecklas av folkets deltagande i och ansvar för förvaltningen av det gemensamma.

Socialismens mål är kommunismen, det klasslösa samhället. Kommunismen innebär människans befrielse från alla former av systematiskt förtryck, ett samhälle utan uppdelning i härskande och förtryckta klasser. Detta är förutsättningen för ett verkligt rättvist, fritt och demokratiskt samhälle. Historien är inte avslutad i och med det kommunistiska samhället, men mänskligheten kan äntligen lämna klassförtryckets långa epok bakom sig och utan klasssamhällets begränsningar bygga framtiden efter principen »av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov«.

Socialistisk strategi

Reform för revolution

I arbetarrörelsen har synen på hur en socialistisk omvandling ska se ut fungerat som en vattendelare och positionsbestämning. Inte minst gäller det uppdelningen mellan reformister och revolutionärer och den historiska uppdelningen mellan socialdemokrater och kommunister. Den reformistiska strategin går ut på att stegvis begränsa kapitalismen och borgarklassens makt genom reformer inom de ramar som det nuvarande samhället sätter.

Ung Vänster är ett revolutionärt ungdomsförbund. Det innebär inte att vi förkastar kampen för reformer. Ung Vänster arbetar för att stärka och flytta fram arbetarklassens positioner i dagens samhälle, och för att förbättra vanliga människors levnadsvillkor. Det är viktigt att vi påverkar dagens samhälle och att vi skapar värderingar som påverkar oss och våra liv idag.

Samtidigt inser vi att en socialistisk samhällsomvandling aldrig kan ske endast med reformer inom det kapitalistiska systemets ramar. Vår politik måste syfta till att förändra själva samhällssystemet i grunden. Vår rörelse avvisar sedan länge varje tanke på att en socialistisk samhällsomvandling skulle ske utan folkmajoritetens stöd, bekräftat i allmänna

och fria val. Vår politiska praktik och teori måste ständigt utvecklas för att kunna skapa grundläggande samhällsförändringar för ett socialistiskt samhälle.

I ett land där fredliga och demokratiska vägar inte finns för att omvandla samhället kan den väpnade kampen vara en sista utväg. Därför arbetar vi till stöd för vissa befrielseerörelser som använder väpnad kamp. Däremot är inte den väpnade kampen något som skall romantiseras. Den kan vara den sista utvägen för människor som saknar politiska, ekonomiska och mänskliga rättigheter. Det kan dock skapa problem som riskerar att prägla den rörelse som använder den eller det samhället som skapas genom den. Som situationen ser ut i Sverige idag ser vi det som en självklarhet att en socialistisk samhällsomvandling i Sverige skall ske på fredlig väg.

Den revolutionära strategin förutsätter en ständig kamp för förbättringar, även kortsiktiga och tillfälliga. Genom att beskära kapitalets makt och demokratisera även ägandet och ekonomin kan vi successivt flytta fram våra positioner. En särskild strategisk betydelse har reformer som undandrar verksamheter från kapitalets makt, förstatliganden av banker och större industrier, liksom reformer som stärker de arbetandes makt och rättigheter på arbetsplatserna. Andra viktiga reformer är sådana som ökar arbetarklassens styrka genom att stärka dess självständighet och sammanhållning.

Att överföra delar av storföretagens vinster till löntagarfonder som förvaltas av de arbetande på central och regional nivå är en framkomlig väg för att stärka de arbetandes positioner. Löntagarfonder kan också vara ett viktigt reformmedel i kampen mot kapitalets maktkoncentration och för att flytta fram positionerna för ekonomisk demokrati och socialism.

Kampen för socialismen går via arbetet för arbetarklassens och folkflertalets omedelbara intressen. I denna kamp kan stödet för vårt politiska alternativ skapas, samtidigt som arbetarklassens självförtroende och sammanhållning stärks. Krav som inte kan åstadkommas inom det

rådande systemets ramar, så kallade systembrytande krav, kan öka medvetenheten om kapitalismens begränsningar.

Makten över tanken

Kampen för socialismen är också en kamp om ideologi och människosyn. Ett klassamhälle kan inte bestå utan ett passivt accepterande av det nuvarande samhällets maktförhållanden och dess fortlevnad. Detta samförstånd skapas genom ideologi. Strävan mot socialismen är också en strävan att skapa och förmedla vänsterns tankar om rättvisa och solidaritet till att genomsyra samhället. Kampen för en motideologi är därför viktig i kampen för socialismen. Genom kultur, forskning, utbildning och debatt som frigör sig från beroendet av stat och kapital kan förutsättningar för ett kritiskt ifrågasättande av gällande »sanningar« och rådande maktförhållanden skapas.

Klasskamp och klassallianser

Klasskampen är den främsta kraften bakom all grundläggande samhällsförändring. Den utkämpas på många olika plan och i varierande former. På arbetsplatsen framträder kampen mellan klasserna tydligt, men ofta förmedlas klassernas intressen genom organisationer utan direkt klassprofil. Vissa frågor som miljön och internationella rörelser kan förena människor i kamp för antikapitalistiska krav.

Huvudkraften för socialismen i vårt land är den svenska arbetarklassen. Samtidigt krävs engagemang och deltagande av en bred folkmajoritet för att övergången till och befästandet av den socialistiska samhällsordningen ska lyckas. För detta krävs i sin tur allianser med grupper inom mellanskiktet. Dessa har idag ofta en ställning som alltmör liknar arbetarklassens vilket innebär att de har ett objektiva intresse av en socialistisk omvandling. Detta underlättar skapandet av nödvändiga allianser mellan arbetarklassen och delar av mellanskiktet.

Kamp för en stark arbetarrörelse

En samhällsomvandling kräver en enad och stark arbetarrörelse. Dagens

svenska arbetarrörelse domineras fortfarande av socialdemokratin i en omfattning som saknar motstycke i andra kapitalistiska länder. Den förhärskande borgerliga hegemonin har starkt bidragit till att avradikalisera arbetarrörelsen som allt oftare orienterar sig mot en borgerlig politik. Denna utveckling har inneburit att klyftan mellan arbetarrörelsens bas och dess ledning ökat vilket lett till att en allt större del av arbetarväljarna gått till vänsterpartiet. Ung Vänster har en viktig roll att fylla i radikaliserandet av arbetarrörelsen.

För att arbetarklassen ska kunna enas i organiserad kamp krävs det också att de stora skillnaderna i inkomster och arbetsvillkor motarbetas. Den samlade fackföreningsrörelsen har här en central roll. Facket måste vara en kamporganisation som utifrån ett konfliktperspektiv arbetar för arbetarklassens intressen. Detta inbegriper bland annat kamp för att de sämst avlönade skiktens position på arbetsmarknaden skall förbättras och för att de arbetandes utvecklingsmöjligheter vidgas i såväl offentliga som privata företag. Det i sin tur ställer krav på facklig samordning. Större jämlikhet, trygghet i arbetet och erfarenheter av framgångsrik kollektiv kamp skapar en god grund för ställandet av mer radikala krav. En stark arbetarrörelse behöver bygga en klassmedvetenhet som inte blundar för kön. Hela arbetarklassen måste kunna delta på samma villkor för att vi ska kunna skapa en verklig sammanhållning. Det betyder att män ur arbetarklassen i vissa situationer måste avstå från fördelar de fått genom könsmaktsordningen, och träda tillbaka för att ge kvinnor utrymme. Deras intresse som män får inte stå i vägen för arbetarklassens intresse som klass.

En demokratisk, kämpande och partipolitiskt obunden fackföreningsrörelse är av ytterst stor strategisk vikt. Idag skulle en fri och oberoende fackföreningsrörelse kunna skapa förutsättningar för att bryta den borgerliga hegemonin och på sikt bidra till att arbetarklassen kan flytta fram sina positioner i klasskampen genom att bl.a. minska klassklyftorna. Under socialismen kan en fri och oberoende fackföreningsrörelse fungera som en viktig del i utvecklandet av samhället.

Internationell solidaritet

När kapitalägarna blir alltmer oberoende av nationalstaterna måste arbetarrörelsen bygga upp ett internationellt motstånd. Att minska spekulations-kapitalets inflytande över politiken, genom exempelvis internationellt överenskomna transaktionsskatter och en mer produktiv användning av pensionsfonderna, är viktiga kortsiktiga reformer. En internationell samordning av fackföreningsrörelsen är nödvändig när de multinationella företagen försöker spela ut arbetare i olika länder mot varandra. Samarbetet över gränserna mellan folkrörelser och arbetarpartier är viktigt för utbyte av erfarenheter, informationsspridning och solidariskt stöd.

Feministisk strategi

Målet för Ung Vänsters feministiska kamp är ett samhälle som inte kategoriserar människor efter kön och tillskriver dem egenskaper och färdigheter utifrån det. Ett samhälle där kön är ointressant för hur man behandlas, vilket utrymme man får och vilka rättigheter och möjligheter man har. För att detta mål ska uppnås kommer det att krävas en grundläggande omfördelning av makt och resurser i samhället.

Ung Vänsters feministiska strategi inriktar sig på att bryta både materiella och tankemässiga strukturer som möjliggör mäns makt över kvinnors liv. Förändringarna sker genom samlad politisk kamp på olika nivåer samt genom att kvinnor organiserar sig för sina intressen för att erövra reell och inte bara formell makt.

Brytandet av könsmaksordningen

Kvinnoförtrycket finns på alla nivåer i samhället. Det handlar om alla de frågor som rör kvinnors rätt till försörjning, ett självständigt liv och rätten till sin egen kropp och sin sexualitet. För att bryta könsmaksordningen krävs en grundläggande förändring av den samhälliga arbetsdelningen mellan könen. I dagens svenska samhälle är det huvudsakligen kvinnor som står för det obetalda eller lågavlönade ombesörjande arbetet. Kvinnor arbetar oftare deltid, lönediskrimineras och har sämre

förutsättningar på arbetsmarknaden än män. Ett viktigt feministiskt krav är lagstadgad arbetstidsförkortning med bibehållen lön och en stark jämställdhetslagstiftning. Idag har många kvinnor själva varit tvungna att korta sin arbetstid och därmed sänka sin lön, ibland för att hinna ta hand om det obetalda hemarbetet. Med en allmän sänkning av normen för heltidsarbete öppnar sig möjligheter att påverka fördelningen av obetalt och betalt arbete.

En annan viktig feministisk fråga är försvaret av den offentliga sektorn och ett generellt välfärdssystem grundat på den enskildes rättigheter och skyldigheter, inte familjens. Det är inom den offentliga sektorn många kvinnor jobbar. Institutioner som dagis och ålderdomshem är en förutsättning för att kvinnor inte ska behöva göra den delen av det ombesörjande arbetet obetalt.

Brytandet av könsmaktsordningen handlar också om kvinnans rätt till sin egen kropp. Synen på kvinnokroppen och kvinnors sexualitet visar sig inte bara i skönhetsideal utan också i det sexualiserade våld som drabbar alla kvinnor i alla samhällsklasser – även de kvinnor som inte själva utsätts. Det sexualiserade våldet – våldtäkt, kvinnomisshandel, sexuella trakasserier, pornografi, prostitution – handlar om maktutövning och kontroll. Det skapar ett samhälle där kvinnor är rädda och ska vara det. Genom våld och hot om våld begränsas kvinnors handlingsutrymme och självständighet. Ung Vänster kräver kvinnofrid: ett samhälle fritt från sexualiserat våld.

Kampen om makten

Kvinnors ökade formella makt har ofta motarbetats genom att män flyttat besluten från formella till informella sammanhang. För att nå verkliga framgångar krävs flera olika sorters förändringar: dels lagstiftning och direktiv uppifrån organisationer, dels solidaritet mellan kvinnor och organiserad kamp underifrån. Det mest avgörande för en lyckad feministisk kamp ligger i kvinnors organisering för sina egna intressen. Olika grupper av kvinnor kan ha olika och ibland motstående intressen.

Det mest avgörande för en lyckad feministisk kamp ligger i kvinnors organisering för sina egna intressen. De gemensamma erfarenheter av underordning som alla kvinnor delar bildar en god grund för allianser och systemskap. Arbetet med feministiskt självförsvar och jämställdhetsgrupper har tydligt visat på den sprängkraft som finns i att tjejer går ihop för stödja varandra, göra politik av sina erfarenheter och kräva bättre villkor och mer makt. Precis som kvinnor och män är allierade i klasskampen kan kvinnor med olika bakgrunder vara allierade i kampen mot kvinnoförtrycket. Samtidigt ser vi att bakom vissa politiska frågor kan vi, och vill vi, inte ena alla kvinnor. Faktorer som klass, etnicitet och sexualitet kan spela roll för hur mycket man vinner eller förlorar på vissa förslag och prioriteringar – det gäller både kvinnor och män. Kvinnoförtrycket tar sig olika uttryck på skilda sätt i skilda sammanhang men strukturen är densamma och därmed är också många erfarenheter gemensamma.

Kvinnor behöver en självständig kvinnokamp, samtidigt som man tillsammans med männen kämpar mot kvinnoförtryck och kapitalism. Det är nödvändigt att kvinnorna själva får sätta dagordningen för den feministiska kampen oberoende av männen eftersom det handlar om en intressekonflikt där kvinnor ska ha makt på bekostnad av männens. En utvidgning av kvinnors makt, inflytande och utrymme kommer att innebära en inskränkning av makt, inflytande och utrymme för männen. Män som grupp kommer att förlora utrymme till förmån för kvinnorna. Ung Vänster är därför för särorganisering vid vissa tillfällen.

Radikala förändringar i könsmaktsordningen påverkar även klassamhället. Förändringarna kan både vara till för- och nackdel för arbetarklassen som helhet. Att driva krav som samtidigt attackerar klassorättvisor och könsorättvisor är en viktig utmaning för vänstern. Den feministiska kampen kommer i vissa fall leda till att arbetarklassens män förlorar socialt utrymme och relativ makt. I andra fall kommer de att kunna tjäna på att en enad arbetarklass flyttar fram sina positioner genom krav som är både feministiska och socialistiska. I vissa frågor bildar den feminis-

tiska kampen och klasskampen självklar front, exempelvis i fackförbund där majoriteten utgörs av kvinnor. Att bygga en klassmedvetenhet som inte blundar för kön är därför en central politisk uppgift.

En medveten feministisk kamp

En uppgift för oss i Ung Vänster är att bygga fler feminister. Utan en medveten feministisk rörelse kommer vi inte att kunna bryta könsmaktsordningen. Medvetenheten skapar vi på många olika sätt. Dels genom konkret kamp i vardagen, exempelvis genom jämställdhetsgrupper på skolorna, i facket etc., dels genom att vara de som ständigt tar debatten och diskussionen. Det är viktigt att vinna debatten om vad feminism är. Det handlar såväl om att argumentera mot sexism och orättvisor som att positionera vår feminism gentemot borgerlig feminism, individfeminism och biologism.

En del i byggandet av en feministisk rörelse handlar om att stärka tjejer och få tjejer att identifiera sig med feministisk kamp. Detta kan ske genom att exempelvis organisera utbildningar i feministiskt självförsvar. Självförsvaret bygger på deltagarnas erfarenhet om hur det är att vara tjej idag. Genom att lära sig ta plats, slå sig ur en hotfull situation samt hantera jobbiga situationer som begränsar tjejers livsutrymme, kan tjejer mycket konkret förändra sin egen vardag och ta ett viktigt steg för att bryta sin underordning.

Samhället tillskriver könen olika egenskaper, egenskaper som genom sitt ständiga kollektiva upprepande fortsätter att befästa föreställningarna om män och kvinnor som fundamentalt olika. En medvetenhet om att det är kollektiva handlingar som skapar föreställningarna om kön ger oss en möjlighet att också kollektivt förändra de samma. Exempelvis kan en medvetenhet om att vi i skolan huvudsakligen läser manliga författare och att kvinnliga författare och konstnärer oftast negligeras, att historieundervisningen fokuserar på att lyfta fram de områden och händelser där män varit centrala, ger oss en möjlighet att ifrågasätta och bryta invanda samhällliga mönster.

En kamp mot könsmaktsordningen kräver en medveten organiserad feministisk rörelse. En medvetenhet om att kampen måste föras inom många olika fora och att ett feministiskt perspektiv behöver genomgripa alla politiska frågor.

Ung Vänster – ett kämpande förbund

Ung Vänster organiserar ungdomar som ställer upp på vårt program och våra stadgar. Vårt arbete utgår från ungdomars situation i Sverige idag och vi verkar i den konkreta kampen för ungdomars rättigheter i vardagen.

Motkrafterna till kapitalism och kvinnoförtryck byggs här idag. I kampen för arbete, bostad, en vettig fritid och en god utbildning läggs grunden för en vidare mobilisering och för att faktiskt förändra livsvillkoren för vanliga ungdomar.

Den dagliga kampen i vardagen är den viktigaste källan till kunskap om motsättningarna i samhället. Det är också erfarenheten från denna kamp som skapar viktiga förutsättningar för vidare kamp för våra mål.

Socialismen som vision har funnits i tusentals år, men först som organiserad rörelse har några steg mot socialismen kunnat tas. Likaså var det först när kvinnor samlades i organiserad kamp som mäns överordning kunde utmanas.

Det är den mänskliga handlingen som driver historien framåt. Det krävs politiskt medvetna krafter som kanaliserar allmänt missnöje och allmänna rättvisekrav för att sätta saker och ting i sitt sammanhang.

Ung Vänster finns där ungdomar finns. Vi arbetar elevfackligt på landets skolor, vi uppmanar till facklig kamp på våra arbetsplatser och vi organiserar tjejer i kamp för lika villkor. Historien lär oss att en socialistisk rörelse inte kan skapa frizoner utanför det kapitalistiska samhället i hopp om förändring, eller på annat sätt skapa en form av elit utanför samhället. Ung Vänsters huvuduppgift som socialistisk rörelse är tvärtom att arbeta bland de folkligt förankrade rörelser som finns, kanalisera dem för att sätta politisk kraft bakom de krav som ställs och därmed ge dem

en större slagstyrka och precisare inriktning.

En förankring bland arbetarklassens unga är viktig för Ung Vänster. En organisation som lägger stor vikt vid arbetarklassen som kraft i den socialistiska samhällsomvandlingen måste också åtnjuta förtroende inom arbetarklassen. Ung Vänster och vårt moderparti vänsterpartiet är en del av den svenska arbetarrörelsen. Fackföreningsrörelsen är därför vår naturliga allianspartner.

Massarbetet är en viktig del av vårt arbete. I fackföreningar, Elevorganisationen, olika protest-, miljö- och kvinnorörelser kan människor engageras för viktiga reformkrav som på sikt gynnar en socialistisk och feministisk utveckling. Genom deltagande i breda massrörelser visar vi också att våra krav inte bara är tomma ord. Ung Vänster är berett till handling. Strävan till att skapa största möjliga bredd utan att tunna ut de politiska kraven är en viktig princip för massarbetet. Blocköverskridande samarbeten är därför ofta svåra att åstadkomma. Undantag finns inom till exempel det antifascistiska arbetet, där en enhetsfront tillsammans med alla försvarare av redan vunna demokratiska fri- och rättigheter alltid är önskvärd.

Kampen mot kapitalismen måste organiseras. Därför finns socialistiska och kommunistiska partier i så gott som alla länder. Ung Vänster stöder vänsterpartiet i dess arbete för ett klasslöst samhälle. På samtliga nivåer behövs ett utvecklat samarbete mellan parti och ungdomsförbund.

Skillnaden mellan parti och ungdomsförbund är en fråga om inriktning och fördelning av arbetsuppgifter. Ungdomsförbundets främsta uppgift är att arbeta på de områden där ungdomen kan mobiliseras för att göra sin främsta insats.

Vårt förbund är uppbyggt efter principer som skapats under 1900-talets klasskamp. Det är erfarenheten av det mest effektiva och mest demokratiska sättet att bygga en organisation med mål som våra som gör att vår organisation ser ut som den gör. Det lokala arbetet i klubben är grunden för Ung Vänsters verksamhet. Det är förbundets medlemmar

som tillsammans utformar verksamheten, tar ansvar för tagna beslut och verkställer dem. På så vis tillvaratar vi det yttersta av den kollektiva styrkan i en organisation som vår.

Ung Vänsters kamp är ingen lek. Inget vi ägnar oss åt för att vi ledsnat på dataspel och tv-såpor. Ung Vänsters kamp är på blodigt allvar och handlar om att förändra den verklighet vi lever i. En verklighet som för de flesta innebär ett förtryck. Det är därför allas vår skyldighet som politiskt medvetna att kämpa för en befrielse från förtrycket, oavsett om det drabbar dig på grund av din klass, ditt kön eller av någon annan anledning.

Ung Vänster behöver dig. Du behöver Ung Vänster.

Ordlista

Den här ordlistan är inte alls fullständig. Medvetet har vi uteslutit ord där själva orddefinitionen i sig är särskilt politiskt laddad. Betydelsen av dessa ord får istället utläsas ur programtexten.

absurt – strider mot lagarna för förnuftigt tänkande

alienation – den känsla av främlingskap man upplever i dagens samhälle där man inte har någon delaktighet i samhällsutvecklingen eller helhetsbild av produktionen

ambitioner – medveten inriktning att nå ett mål

antimilitarism – fördömande av militära rustningar och avvisande av militärt våld som lösning av en konflikt

auktoritär – maktfullkomlig, diktatorisk

beskära – minska utrymmet för, avgränsa

BNP – bruttonationalprodukt, det samlade värdet av alla varor och tjänster som produceras i ett land under ett år

decentralisering – makten flyttas till en lägre nivå och styrs från flera håll

expandera – få större utbredning, växa

exploatera – utnyttja, suga ut

hierarki – sträng underordning

holdingbolag – ett företag vars verksamhet är att äga andra företag

IMF – Internationella valutafonden

imperialism – erövringspolitik, strävan efter världsherravälde, när länder skapar nya marknader och skaffar fler resurser åt kapitalet genom att erövra eller på andra sätt kontrollera andra länder

infrastruktur – ekonomiskt basystem som utgör grunden för ett lands försörjning omfattande fasta anläggningar, kommunikationer, utbildningsväsende m.m.

kolonialisering – när ett land erövrar ett eller flera andra länder

konjunktursvängningar – upp- och nedgångar i den ekonomiska aktiviteten i samhället

konsekvens – oundviklig följd

konstruktiv – på ett positivt sätt inriktad på att bygga upp något

kooperativ – arbets- och ägandeform som bygger på gemensamhet

korporativism – politiskt system i vilket vissa av statens uppgifter utövas av näringslivets korporationer omfattande både arbetsgivare och anställda

korsvist ägande – ägandestruktur där företag äger varandra i komplicerade nät som formas till en maktsfär

kreativ – med förmåga att komma med nya idéer, skapande

legitimitet – behörighet, lovlighet, förtroende i samhället

manuellt – utförs med händerna

mervärde – det värde som en löntagare producerar genom sitt arbete men inte får betalt för

mobilisera – uppbåda, samla till aktion

monarki – statsform där statsöverhuvudet innehar sitt ämbete på livstid och genom arv och har titeln kung, kejsare e.dyl.

monoton – enformig

moralism – sedlighetsförkunnade, prydhets

nationalism – fosterlandskänsla/kärlek, politisk inriktning som vill gynna det egna landet och folket, ibland använt i samma betydelse som patriotism

omvälvla – fullständigt förändra

parlamentarism – 1. politisk verksamhet i folkvalda församlingar, till exempel riksdag, landsting och kommunfullmäktige

2. politiskt system som bygger på att folkvalda representanter har den lagstiftande makten

premiepensionssystemet – nytt system för pensioner infört 2000 som innebär att delar av pensionen förvaltas av privata fondbolag och banker

produktionsmedel – de maskiner, lokaler och liknande som man behöver för att producera en vara eller tjänst

progressiv – 1. framåtsträvande, reformvänlig, radikal

2. tilltalande, ökande, gradvis stigande

protektionism – politik som med hjälp av tullar vill skydda det egna landets företag från utländsk konkurrens

radikal – genomgripande, innebär stora och grundläggande förändringar

reell – verklig, sann, saklig

repressiv – förtryckande, med hårda medel undertryckande

reproducera – återskapa, fortplanta

segregation – åtskillnadspolitik, särskiljning av raser, klasser, kön eller liknande

solidaritet – gemensam kamp för gemensamma intressen, sammanhållning

spekulationskapital – kapital som satsas i affärer i syfte att utnyttja väntad prisförändring, vanligen börsupp-gång eller kurshöjning för en valuta

stabiliseringsprogram – IMF-lån kopplat till villkor för att stabilisera ekonomin och komma tillrätta med övergripande ekonomiska obalanser (underskott i betalnings- och bytesbalansen, hög inflation med mera)

stimulerande – positivt utmanande, inspirerande

strategi – tillvägagångssätt, plan för genomförande

successivt – stegvis, gradvis, efter varandra

särlösningar – speciella åtgärder avsedda för en viss grupp, till exempel ungdomspraktikplatser

tillväxt – här: ökning av BNP

vidmakthålla – bevara, behålla som det är

åtnjuta – vara i besittning av, ha

